

ОБЩИНА СОПОТ

The coat of arms of the Municipality of Sopot is a shield-shaped emblem. At the top, a yellow crown-like border contains the word "СОПОТ" in yellow capital letters. The shield is divided into two halves: the left half is blue with a white eagle with spread wings, and the right half is green with a yellow lion rampant. The shield is flanked by two golden wheat stalks. Below the shield is a white banner with yellow text. The text on the banner is partially visible as "АСИ ТУН. ЩО НЕ".

ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
2021-2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1
АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА
ОТПАДЪЦИТЕ

СЪДЪРЖАНИЕ

1. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	4
1.1 АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ.....	4
1.1.1 Анализ на битовите отпадъци	4
1.1.2 Анализ на утайките от ПСОВ.....	17
1.1.3 Анализ на строителните отпадъци	17
1.1.4 Изводи и препоръки	19
1.2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ/ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНИТЕ.....	21
1.2.1 Основни принципи и стратегически и програмни документи на национално ниво	21
1.2.2 Анализ на националната нормативна уредба	22
1.2.3 Изводи и препоръки	23
1.3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО	24
1.3.1 Анализ на общинската нормативна рамка.....	24
1.3.2 Основни изводи и препоръки	28
1.4. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	29
1.4.1 Анализ на дейността на РСУО	29
1.4.2 Основни изводи и препоръки	31
1.5. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т.Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ	32
1.5.1 Функции за управление на отпадъците.....	32
1.5.2 Състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци	34
1.5.3 Изводи и препоръки	35
1.6. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	36
1.6.1 Описание на общинските депа в обхвата на анализа	36
1.6.2 Изводи и препоръки	38
1.7. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВЪВЕДЕНИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРИНЦИПА НА „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ” И „ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА”	39

1.7.1 Изясняване на същността на принципите „Замърсителят плаща” и “Разширена отговорност на производителя” и приложението им в общината .	39
1.7.2 Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци	39
1.7.3 Изводи и препоръки	41
1.8. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	42
1.8.1. Инфраструктура за битови отпадъци	42
1.8.2. Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване.....	49
1.8.3. Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ.....	49
1.8.4. Други инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци.....	50
1.8.5. Основни изводи и препоръки	50
1.9. АНАЛИЗ НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ И СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	52
1.9.1 Приложени мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците	52
1.9.2. Основни изводи и препоръки	52
1.10. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ	53
1.10.1 Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците.....	53
1.10.2 Основни изводи и препоръки	58
1.11. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ПОТОЦИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ	59
1.11.1 Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците.....	59
1.11.2 Основни изводи и препоръки	62

1. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

1.1 АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

1.1.1 Анализ на битовите отпадъци

Анализът на битовите отпадъци в общината е изготвен въз основа на наличната информация в общината, РСУО, НСИ, Евростат, МОСВ, ИАОС, организации за оползотворяване на МРО, оператори на съоръжения, с които общината има договори, фирми и организации с които общината има договори, отнасящи се до събиране и оползотворяване на отпадъци и др. Информацията от тези източници е използвана, с цел допълване на базовата информация за количествата и морфологичния състав на отпадъците, както и за сравнения и оценка на получените от анализа резултати с други общини, средното за страната и т.н.

Положени са усилия за максимално sane на потоците отпадъци, тъй като те са тясно свързани с изпълнението на целите на общината при управление на отпадъците.

Събираната информация в общината Сопот е надеждна. Както е констатирано в програмата за предходния период, основният проблем все още е събирането на информация от лицата, които извършват дейности по управление на отпадъци на територията на общината самостоятелно, вкл.:

- Площадките за предаване на отпадъци, т.н. „вторични суровини”;
- Лицата, които образуват МРО събирани чрез схемата „разширена отговорност на производителя“;
- Лицата, които самостоятелно са сключили договори с фирми и/или организации и предават отпадъците си директно на тях¹).

Това възпрепятства точното изчисляване на количеството отпадъци, образувани на територията на общината, както и прецизно дефиниране на целите.

Поради липсата на достоверна и статистически отчетена информация относно описаните по-горе потоци, същите са приблизително оценени съгласно експертна оценка, така че да се вземат предвид всички потоци битови отпадъци, образувани на територията на общината.

А. Количества на образуваните битовите отпадъци в общината за анализиращия период и норма на натрупване

В този раздел са анализирани наличните данни по години за потоците отпадъци в общината. Определеното общо количество образувани отпадъци на територията на общината, нормата на натрупване на жител, както и нормата на депониране на жител са най-важните показатели за анализ на изпълненото и набелязване на необходимите бъдещи мерки.:

---

¹ Производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации за вторични суровини или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя.

Таблица № 1: Смесени битови отпадъци на територията на община Сопот

СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СОПОТ					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Събрани и извозени (приети за сепариране) смесени битови отпадъци, т	3427.42	3766.22	4790.05	4493.62	4119.82
Рециклируеми отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация, т	Няма данни	164	979	1101	766.28
Процент на рециклируемите отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация, %	Няма данни	4.35%	20.44%	24.50%	18.60%
Остатък за депониране, т (1)	3427.42	3602.22	3811.05	3392.62	3353.54

(1) По данни от общината (за 2020 г.). Поради липса на данни за останалите години, депонираните отпадъци са изчислени като разлика между количеството събрани и извозени (приети в сепариращата инсталация до площадката на регионалното депо) смесени битови отпадъци и рециклируемите отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация.

Таблица № 2: Отпадъци от опаковки на територията на община Сопот

ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СОПОТ					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ (1)	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: общо количество разделно събран отпадък, т	40.27	27.5	25.56	Няма данни	22.02
Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: количество сортиран отпадък годен за рециклиране, т	18.08	5.48	19.42	19.2	17.6
Процент на сортиран отпадък годен за рециклиране от общо количество разделно събран отпадък, %	44.90%	19.93%	75.98%	Няма данни	79.93%

(1) По данни от отчетите на оползотворяващата организация. Остатъкът не е изчислен, тъй като се връща на общината и е отчетен като част от събраните смесени битови отпадъци.

Таблица № 3: Образувани отпадъци на територията на община Сопот (т)

ОБРАЗУВАНИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СОПОТ (Т)					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Събрани и извозени (приети за сепариране) смесени битови отпадъци (1)	3427.42	3766.22	4790.05	4493.62	4119.82
Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: количество сортиран отпадък годен за рециклиране (2)	18.08	5.48	19.42	19.2	17.6
Разделно събирани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др. МРО, събрани чрез други системи за разделно събиране (3)	118.38	129.71	165.39	142.16	142.29
Разделно събирани други МРО чрез схемата за „разширена отговорност на производителя” (4)	35.96	39.41	50.25	43.19	43.23
ОБЩО КОЛИЧЕСТВО ОБРАЗУВАНИ ОТПАДЪЦИ (5)	3599.84	3940.82	5025.11	4698.17	4322.94

ИЗТОЧНИК НА ДАННИ/ МЕТОД НА ЕКСПЕРТНА ОЦЕНКА:

(1) Данни от общината и данни от ИАОС (<http://eea.government.bg/bg/nsmos/waste/naredba-razd-sub>)

(2) Данни от отчети от „Екопак България“ АД относно изпълнение на ангажиментите по Програма за развитие на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на община Сопот.

(3) Освен отпадъците от опаковки, които са отчетени отделно, останалите пет групи МРО са: ИУМПС, ИУЕЕО, отпадъчни масла и нефтепродукти, отпадъци от гуми, отпадъци от батерии и акумулатори. Този поток отпадъци обхваща: (а) пунктове за изкупуване на вторични суровини (една основна площадка, чийто оператор има договор с общината), който поток отпадъци се събира и отчита извън схемата за „разширена отговорност на производителя” и (б) фирми, извършващи дейност на територията на общината. Поради липса на данни количествата са определени по експертна оценка, като е направено следното допускане:

Поради липса на данни, количествата разделно събирани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др. МРО, събрани чрез други системи за разделно събиране, са изчислени въз основа на експертна оценка, въз основа на следната информация:

(А) Разрешителното за дейности с отпадъци на фирма „Белезирев“ (собственик на основната площадка за „вторични суровини“ на територията на общината, позната на хората и функционираща от години), обхваща списък от 61 кода отпадъци;

(Б) По данни от НСИ към 31.12.2015 г., общият брой на функциониращите на територията на община Сопот предприятия е 30722, разпределени в различни отрасли на икономиката. Структуроопределящи са две големи предприятия, „ВМЗ – Сопот“ ЕАД и „СКФ Берингс България“ ЕООД. Големите предприятия като цяло имат изградени системи за корпоративна и социална отговорност, които обръщат специално внимание на опазване на околната среда²

Този поток отпадъци е определен като 3.29% от общото количество битови отпадъци образувани в община Сопот или разликата между общото количество отпадъци образувани на територията на община Сопот (съгласно националното проучване на морфологичния анализ на отпадъците, извършено през 2017 г. за всички общини) и всички останали потоци отпадъци.

(4) На територията на общината е най-голям броят на предприятията с икономическа дейност в сферата на „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, като в периода 2016-2020 г. са били регистрирани между 6 и 10 лица, които пускат на пазара стари гуми. Съгласно националното морфологично проучване (данни за община Сопот), гумите представляват 1% от общия поток образувани отпадъци. Общината не събира данни от лицата, задължени по схемата „разширена отговорност на производителя“. Направено е допускане, че фирмите изпълняват своите ангажименти и този поток отпадъци е определен като 1% от всички образувани.

(5) Няма данни за отпадъците съгласно Приложение №IV Данни за отпадъците от домакинствата и за подобни отпадъци с друг произход и данни за отпадъците от строителство и разрушаване, посочени в чл.7, параграф 1 на Решение за изпълнение (ЕС)2019/1004 на Комисията от 7 юни 2019 година за установяване на правила за изчисляване, проверка и докладване на данни относно отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета и за отмяна на Решение за изпълнение С(2012) 2384 на Комисията.

Предвид липсата на данни и периодичното почистване на нерегламентираните сметища на територията на общината, те не са взети предвид като отделен поток отпадъци в анализа.

² <https://evolution.skf.com/taking-care-of-business/>

Таблица № 4: Норма на натрупване на битови отпадъци (сравнение с ЕС и Р България)

НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (СРАВНЕНИЕ С ЕС И Р БЪЛГАРИЯ)					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Население на община Сопот, брой (1)	9302	9245	9201	9178	9098
Норма на натрупване в община сопот (кг/ жител/ година)	387	426	546	471	475
Норма на натрупване в ЕС, кг/ жител/ година (1)	490	496	496	501	505
Норма на натрупване в Р България, кг/ жител/ година (2)	404	435	407	няма данни	няма данни
Норма за сходни общини в Р България, кг/ жител/ година (3)	няма данни	няма данни	346	няма данни	няма данни

(1) данни от НСИ, Демографска и социална статистика

(2) Данни от Евростат (http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=cei_pc031&lang=en). Данните за 2019 г. и 2020 г. са прогнозни.

(3) Данни от НΠΥΟ (<https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/strategicheski-dokumenti/>). Общината попада в категорията общини с население от 3000 до 25000 души (съгласно класификацията за конкретната справка).

Таблица № 5: Норма на депониране на битови отпадъци (сравнение с ЕС и Р България)

НОРМА НА ДЕПОНИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (СРАВНЕНИЕ С ЕС И Р БЪЛГАРИЯ)					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Население, брой (1)	9302	9245	9201	9178	9098
Норма на депониране на битови отпадъци в община Сопот, кг/ жител/ година	368	390	414	370	369
Норма на депониране на битови отпадъци за Р България, кг/ жител/ година (2)	260	269	249	няма данни	няма данни
Норма на депониране на битови отпадъци за ЕС, кг/ жител/ година (2)	121	120	119	121	115

(1) Данни от НСИ, Демографска и социална статистика

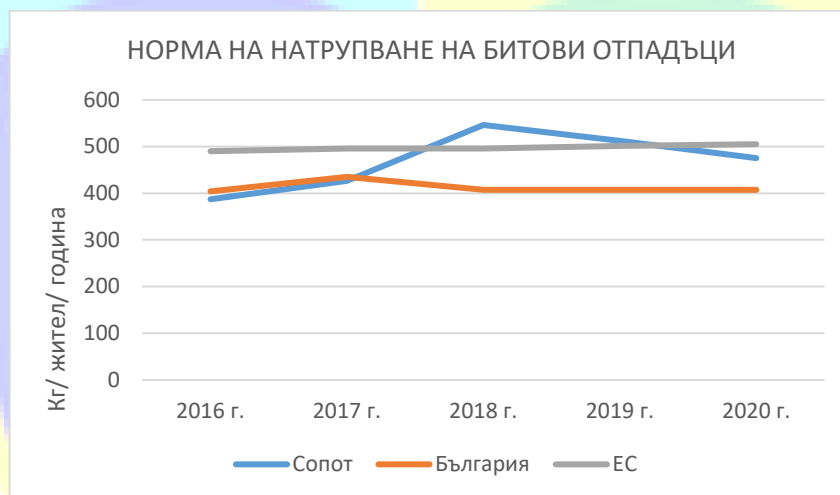
(2) Данни от Евростат (<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>)

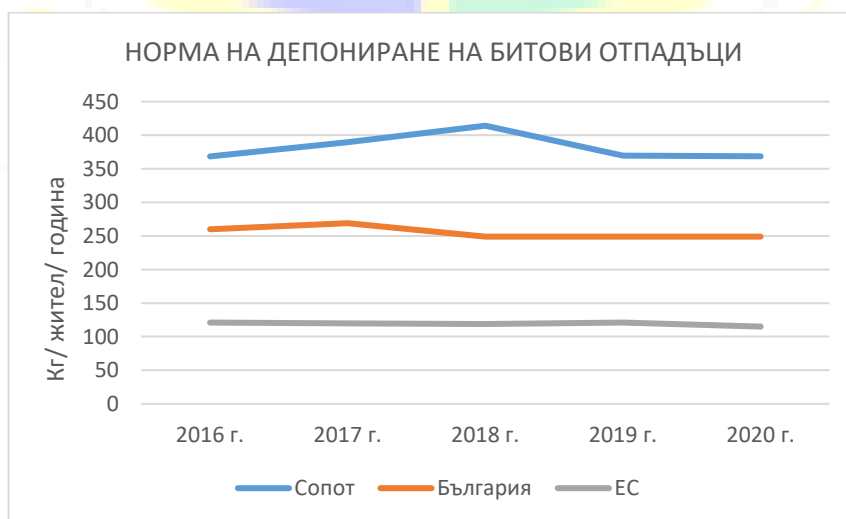
Графика № 1: Общо образувани битови отпадъци в община Сопот

Графика № 2: Норма на натрупване на битови отпадъци

Графика № 3: Норма на депониране на битови отпадъци

СЪБРАНИТЕ И АНАЛИЗИРАНИ ДАННИ МОЖЕ ДА СЕ ОБОБЩЯТ КАКТО СЛЕДВА:

- През разглеждания период 2016-2020 г. се наблюдава тенденция към увеличаване на общо образуваните битови отпадъци, вкл. нормата на натрупване на битови отпадъци на жител в община Сопот. Следва да се отбележи, че регистрираният максимум по тези два основни показателя е през 2018 г. (поради предприети почиствания на нерегламентирани сметища), след което стойностите им видимо намаляват. На всички разгледани нива (средни стойности за ЕС, Р България; „сходни“ общини съгласно класификацията използвана за съответния анализ справка в НПУО 2021-2028 г.³, община Сопот) се наблюдава тенденция към увеличаване. Следва да се отбележи, че образуваните количества на жител в общината са по-високи от образуваните количества на всички другите разгледани нива. Най-неблагоприятно е сравнението със средните стойности за „сходни“ общини в страната. През 2018 г. нормата на натрупване в община Сопот е била с 37% по-висока от средната норма за сходни населени места. Още повече, общините с по-малко население обикновено отчитат по-ниски стойности.

Най-неблагоприятни са получените резултати за нормата на депониране на битови отпадъци на жител спрямо средните нива за страната и ЕС. В разглеждания период има ясна тенденция към увеличаване, като най-високата стойност, получена за 2018 г. надхвърля двукратно средната за страната и е близо четири пъти по-висока от средната за ЕС.

Сериозното надвишаване на нормата на депониране в общината е възможно да се дължи на проблеми с достоверността на информацията, наличието на сериозен генератор на отпадъци извън битовите и т.н.⁴ Общината следва да анализира внимателно въпроса.

Б. Морфологичен състав на отпадъците

Към момента не са налични резултати от актуално изследване за морфологичния състав на отпадъците в община Сопот (съгласно утвърдената национална методика). За целите на изготвяне на общинската програма за управление на отпадъците са използвани резултатите от националното проучване за морфологичния състав на битовите отпадъци, извършено за всяка община. Количеството битов отпадък за 2017 година е 3940.824 т. Според критериите, зададени и обосновани в рамките на Дейност 1 от Проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, при общини с генерирани отпадъци до 5000 тона годишно, няма зониране. Обобщените данни по видове отпадъци, представени в Таблица № 6 по-долу, показват големия потенциал за оползотворяване на отпадъците, образувани на територията на общината, в случай че бъдат изградени всички необходими системи за разделно събиране на масово разпространени и биоразградими отпадъци.

Данните от това проучване са използвани при определяне на общото количество образувани отпадъци на територията на общината за разглеждания период 2016-2020 г., както и при анализа на всички потоци битови отпадъци с цел отправяне на реалистични препоръки за решаване на срещаните предизвикателства.

³ Населени места от 3000 до 25000 души

⁴ НПУО

Таблица № 6: Резултати от националното проучаване на морфологичния състав на битовите отпадъци (Р България и община Сопот)

Фракция	Дял в общите образувани битови отпадъци (средно Р България), %	Дял в общите образувани битови отпадъци (Община Сопот), %
Хранителни	10%	8%
Хартия	4%	5%
Картон	4%	4%
Пластмаса	11%	9%
Текстил	5%	5%
Гума	1%	1%
Кожа	2%	1%
Градински	13%	14%
Дървесни	2%	4%
Стъкло	4%	5%
Метали	3%	4%
Инертни >4 см	5%	10%
Опасни	2%	
Ситна Фракция <4см	28%	4%
Други	4%	26%

Графика № 4: Резултати от национален морфологичен анализ

Източник: Данни от МОСВ (<https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/bitovi-otpaduci/>)

В. Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период

В този раздел са представени и анализирани количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период. Усилията са насочени към последните години, тъй като достоверността на информацията особено за разделно събраните, рециклираните и оползотворените отпадъци в този период е на сравнително добро равнище.

Постигането на количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци се дължи на следните организационни предпоставки и налични инсталации:

- Изпълнение на Програма за развитие на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на община Сопот, чрез сключен договор с „Екопак България“ АД;
- Използване на сепариращата инсталация (сепариране на смесен битов отпадък) на площадката на регионалното депо;
- Разделно събирани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др., събрани чрез други системи за разделно събиране (основно една площадка за „вторични суровини“ и фирми, извършващи дейност на територията на общината);
- Прилагане на схемата „отговорност на производителя“ за разделно събиране на други МРО (основно гуми).

Изчислени са следните количества отпадъци:

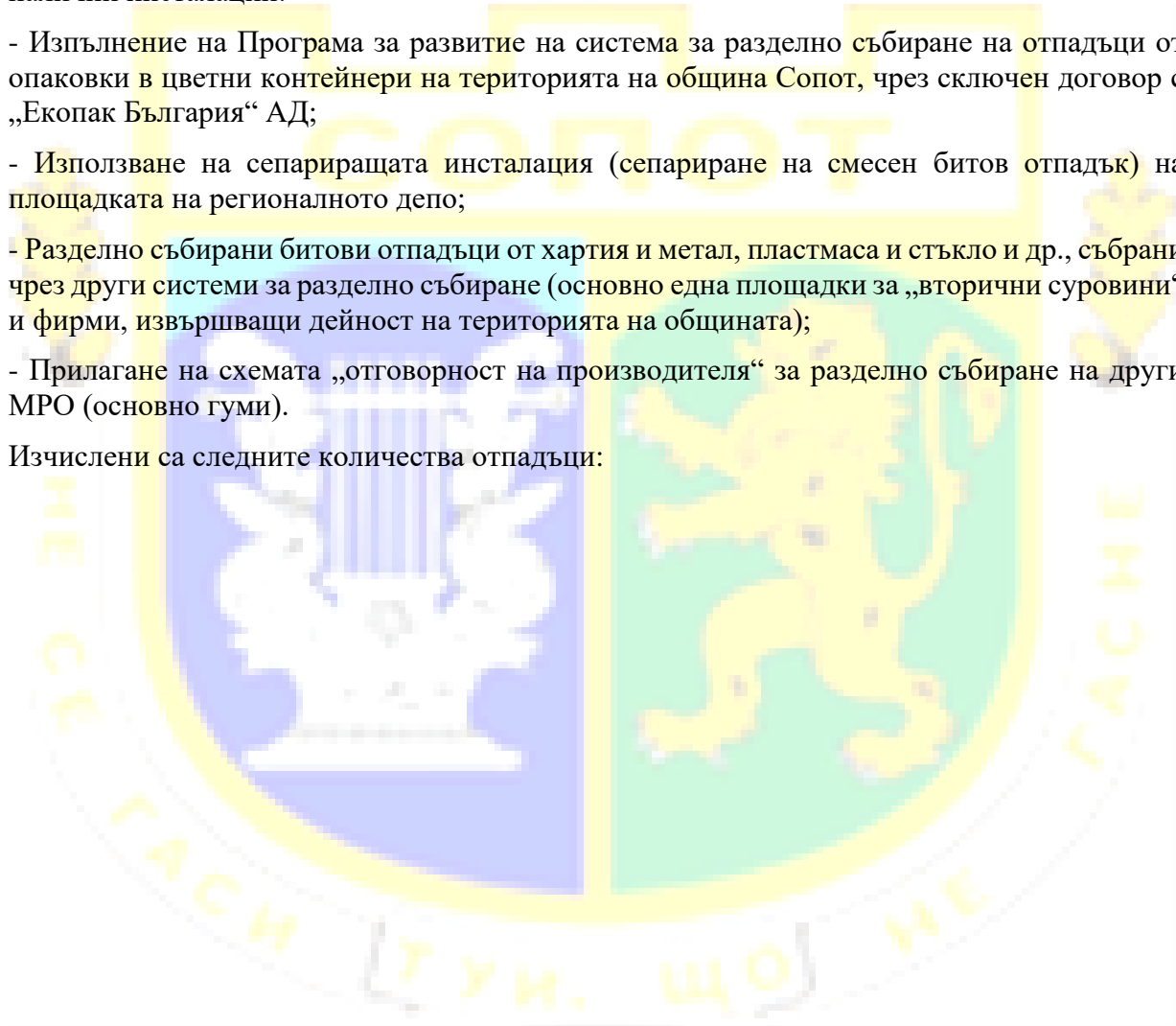

Таблица №.7: Оползотворени, вкл. рециклирани битови отпадъци в община Сопот (т)

ОПОЛЗОТВОРЕНИ, ВКЛ. РЕЦИКЛИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА СОПОТ (Т)					
ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ (1)	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от опаковки (хартия и картон, пластмаса, стъкло, метали) чрез системите за разделно събиране: количество сортиран отпадък годен за рециклиране	18.08 (44.91% от разделно събраните)	5.48 (19.93% от разделно събраните)	19.42 (75.97% от разделно събраните)	19.20 (Няма данни)	17.6 (79.92% от разделно събраните)
Рециклируеми отпадъци сортирани от сепариращата инсталация от смесения битов отпадък	няма данни	164 (0.43% от събраните и извозени)	979 (20.44% от събраните и извозени)	1101 (24.50% от събраните и извозени)	766.28 (18.60% от събраните и извозени)
Отпадъци, предадени за оползотворяване (вкл. рециклиране), извън предадените за рециклиране по предходните точки (2)	154.34	169.12	215.64	185.35	185.52
ОБЩО КОЛИЧЕСТВО ОПОЛЗОТВОРЕНИ, ВКЛ. РЕЦИКЛИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (Т)	172.42	338.60	1214.06	1305.55	969.40
Депонирани битови отпадъци, в т.ч. депонирани биоразградими битови отпадъци	3427.42	3602.22	3811.05	3392.62	3353.54
Разделно събирани и оползотворени битови биоотпадъци	0	0	0	0	0

(1) Виж коментарите към Таблица № 3 Образувани отпадъци на територията на община Сопот (т)

(2) Няма надеждни данни относно повторната употреба на отпадъците, образувани на територията на община Сопот

Таблица № 8: Равнище на оползотворяване (вкл. рециклиране) на битови отпадъци (сравнение с ЕС и Р България)

РАВНИЩЕ НА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ (ВКЛ. РЕЦИКЛИРАНЕ) НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ (СРАВНЕНИЕ С ЕС И Р БЪЛГАРИЯ)					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Оползотворяване (вкл. рециклиране) на битови отпадъци в община Сопот, % (1)	4.79%	8.59%	24.16%	27.79%	22.42%
Рециклиране на битови отпадъци в Р България, % (2)	31.8%	34.6%	31.5%	Няма данни	Няма данни
Рециклиране на битови отпадъци в ЕС, % (2)	46.3%	46.9%	47.4%	48%	48%

(1) Изчислено като % от сумата на изброените по-долу потоци, от общото количество образувани битови отпадъци:

- Рециклируемите отпадъци, сортирани на сепариращата инсталация (на площадката на регионалното депо);
- Разделно събрани отпадъци от опаковки (хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло: количество сортиран отпадък годен за рециклиране);
- Разделно събрани битови отпадъци от хартия и метал, пластмаса и стъкло и др. МРО, събрани чрез други системи за разделно събиране;
- Разделно събрани други МРО чрез схемата за „разширена отговорност на производителя“;

Поради липса на данни за последните два потока, количествата са определени по експертна оценка, като са направени следните допускания:

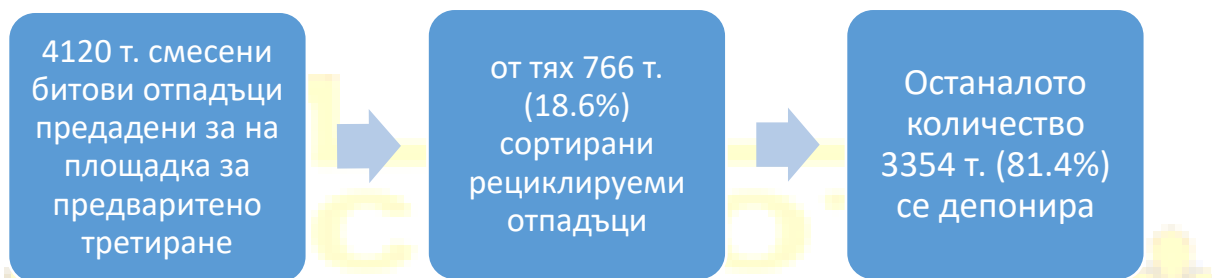
- Целите за оползотворяване и рециклиране на МРО се изпълняват в значителна степен (НПУО). Направено е допускане, че 100% от тези два потока отпадъци са рециклирани.

(2) Данни от Евростат (https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=env_wassd&lang=en). При сравнението с данните за Р България и ЕС е по-подходящо да се използват данните относно рециклиране, тъй като в община Сопот няма конкретни данни за изгаряне с цел оползотворяване на енергията.

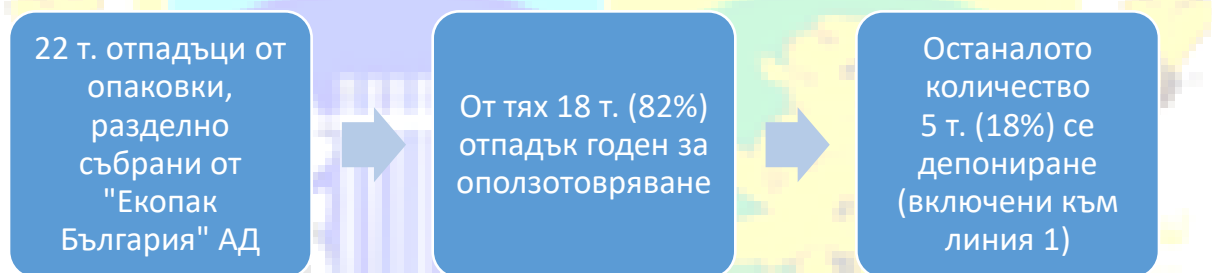
Резултатите от анализа на битовите отпадъци са обобщено представени на Фигура № 1, която представя схематично пътя на битовите отпадъци на територията на общината, от тяхното образуване през количества рециклирани битови отпадъци и се стигне до количествата депонирани отпадъци⁵.

Фиг. № .1: Пътят на отпадъка (по данни/ експертна оценка, 2020 г.)

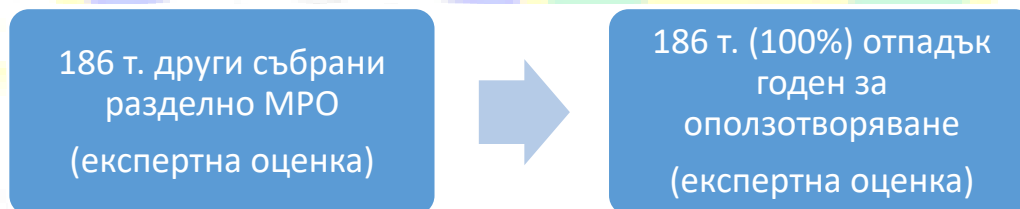
ЛИНИЯ 1: СМЕСЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

ЛИНИЯ 2: ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ

ЛИНИЯ 3: ДРУГИ РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ МРО

Въз основа на така представените резултати, протичащите в общината процеси могат да се определят като приемливи, но нуждаещи се от подобрене. Процентът на оползотворяване (вкл. рециклиране) на битови отпадъци е с около 7.2 пункта под средното за страната и с 23.1 пункта под средното за ЕС. Тенденциите, които имат важно значение за управлението на отпадъците както към настоящия момент, така и в бъдеще, са както следва:

- **Линия 1 (Смесени битови отпадъци):** Важно е да продължи да намалява количеството на образуването на битови отпадъци, която се наблюдава след 2018 г. Най-неблагоприятни са резултатите от анализа на количествата депонирани отпадъци, което е основно предизвикателство за общината.

⁵ Няма надеждни данни относно повторна употреба

- **Линия 2 (Отпадъци от опаковки):** Необходимо е полагане на усилия от страна на общината с активното участие на оползотворяващата организация, за да се „обърне“ тенденцията на намаляване на разделно събраните количества при източника;

- **Линия 3 (Други разделно събрани МРО):** Следва регулярно да се събира информация от изпълнението на сключени договори за „вторични суровини“; да се засили контрола върху изпълнение на общинската наредба за управление на отпадъците, вкл. върху лицата, задължени по схемата за „разширена отговорност на производителя“; регулярно да се събират данни за всички извършени дейности с отпадъци.

Липсват конкретни данни за повторна употреба, както за други начини за оползотворяване.

Г. Каква е степента на изпълнение на целите

Направените до момента анализи позволяват определянето на нивото на достигане на целите от общината за оползотворяване, рециклиране и намаляване на депонираните отпадъци, произтичащи от ЗУО (чл.31 от ЗУО) и НПУО 2021-2028 г., както следва:

Таблица № 9: Цели по чл. 31 от ЗУО и степен на тяхното изпълнение

ЦЕЛИ ПО ЧЛ. 31 ОТ ЗУО	СТЕПЕН НА ИЗПЪЛНЕНИЕ
Цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране:	
Най-късно до 01.01.2020 г. подготовката за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, да достига не по-малко от 50% от общото тегло на тези отпадъци.	В разглеждания период общината все още е далеч от постигане на определената цел (средното ниво на оползотворяване, вкл. рециклиране в периода 2016-2020 г. е около 18% от общото количество образувани отпадъци (изчислено въз основа на налични данни и експертна оценка). Необходими са последователни и систематични усилия за преодоляване на закъсненията и поетапно постигане на прогресивно нарастващите цели (55% до 01.01.2025 г.; 60% до 01.01.2030 г.; 65% до 01.01.2035 г.).
Цели за намаляване на депонираните отпадъци (въведени в разглеждания период)⁶:	
Най-късно до 31.12.2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло). Тази цел се постига поетапно както следва: а) до 31 декември 2025 г. - най-малко до 50 % от общото им тегло; б) до 31.12.2030 г. - най-малко до 30% от общото им тегло.	Постигането на тези цели вероятно ще бъде сериозно предизвикателство за общината, предвид средното постигнато ниво на депониране в периода 2016-2020 г. (82%). Необходимо е детайлно планиране на поетапното намаляване депонирането на битови отпадъци. Систематичното изпълнение на всички мерки за подобряване управлението на отпадъците в крайна сметка води до постигането на тази цел.

⁶ Целите са въведени от ЕС през 2018 г. с изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци.

<p>Най-късно до 31.12.2020 г. и след това количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци да бъде до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.</p>	<p>В периода 2016-2020 г. общината не е започнала да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградими отпадъци, като по отношение на тези потоци отпадъци е препоръчително да се предприемат мерки на ниво РСУО.</p>
---	--

1.1.2 Анализ на утайките от ПСОВ

Анализът на отпадъците от утайки от ПСОВ се извършва на основата на информацията, подадена от оператора на ПСОВ на територията на общината (в експлоатация от 2010 г.), вкл. общото количество образувани утайки от ПСОВ и начина на тяхното третиране чрез оползотворяване. Извършен е и преглед на разработената Програма за управление на утайките, която съответства на Националния стратегически план за управление на утайките от ГПСОВ на територията на Р България за периода 2014-2020 г.

Обработката на утайките на ПСОВ - Сопот включва аеробно стабилизиране, обезводняване, обеззаразяване и временно съхранение на обезводнени утайки на бетонова площадка с дренажен канал с площ 660м². На процеса на компостиране и вермикомпостиране се подлага цялото генерирано количество утайки с код 19 08 05, което е в размер около 300 т. годишно. На края на процеса се получава около 150 т. хумусен продукт, за година покриващ изискванията за „компост“/ „органичен почвен подобрител“ съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., обн. ДВ. бр.11 от 31.01.2017 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 08.01.2021 г.

Утайките от ПСОВ представляват същественото количество от всички образувани отпадъци на територията на общината. Компостирането на утайките от ПСОВ на мястото на образуването се явява устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината възникващи от транспорта и депонирането им.

Избраното решение съответства на тенденциите за превръщането отпадъка в продукт (е случая ценен за земеделието) и свеждане до минимум на количествата на депонираните отпадъци. В дългосрочен план една от най-подходящите алтернативи е компостирането съвместно с биоотпадъците.

1.1.3 Анализ на строителните отпадъци

В нормативната уредба поставените цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради са на национално ниво и няма поставени цели пред общините. ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали поставят изисквания към възложителите на обществени поръчки за строителни дейности и за разрушаване на сгради, в т.ч когато общините са възложители на строителни дейности и на дейности по разрушаване на сгради:

- строителната документация да съдържа план за управление на строителните отпадъци;
- да контролират практическото изпълнението на този план;

- да контролират изпълнението на плана за управление на строителните отпадъци при въвеждане в експлоатация на обектите и в случаите, когато възложител на строителните дейности и за разрушаване на сгради не е общината, но тя е компетентна за приемане на строежите;

- да изискват влагане на рециклирани строителни материали в определени количества, когато общината е възложител на обществени поръчки, които са различни за различните строежи (пътища, сгради и др.).

През разглеждания период влиза в сила изменение на чл. 32 от ЗУО, съгласно което системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 01.01.2020 г. подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70% от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО. Целите по ал. 1 се постигат поетапно, както следва:

- до 01.01.2016 г. - най- малко 35% от общото тегло на отпадъците;

- до 01.01.2018 г. - най- малко 55% от общото тегло на отпадъците;

- до 01.01.2020 г. - най- малко 70% от общото тегло на отпадъците.

През 2017 г. влиза в сила и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г., обн. ДВ. бр. 98 от 8 12.2017 г.). Наредбата актуализира количествените цели за материално оползотворяване по видове строителни отпадъци, както следва:

Таблица № 10: Актуални количествените цели за материално оползотворяване по видове строителни отпадъци

КОД НА ОТПАДЪКА	2017 Г.	2018 Г.	2019 Г.	2020 Г. И ВСЯКА СЛЕДВАЩА ГОДИНА
17 01 01 бетон	85 %	85 %	85 %	85 %
17 01 02 тухли	50 %	57 %	63 %	70 %
17 01 03 керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия	50 %	57 %	63 %	70 %
17 02 01 дървесен материал	70 %	73 %	77 %	80 %
17 02 02 стъкло	53 %	62 %	71 %	80 %
17 02 03 пластмаса	63 %	69 %	74 %	80 %
17 04 05 желязо и стомана	90%	90%	90%	90%
17 04 01 мед, бронз, месинг	90%	90%	90%	90%
17 04 02 алуминий	90%	90%	90%	90%

Общините имат задължения и за управление на строителни отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, когато са в малки количества. Община Сопот е осигурила възможности на гражданите предаване на строителни отпадъци чрез разположени на територията на общината контейнери за строителни отпадъци тип „лодка“ (безвъзмездно), както и осигуряване извозването на такива отпадъци по предварителна заявка (срещу заплащане).

Преобладаващата част от строителните отпадъци имат висок потенциал за рециклиране и оползотворяване, има достъпни технологии за рециклиране, но в Р България няма достатъчен капацитет за рециклиране на строителни отпадъци. Община Сопот не е собственик/ оператор на депа и инсталации за строителни отпадъци и не предвижда изграждането на такива. Всички строителни отпадъци, събрани на територията на общината продължават да се извозват на регионалното депо. Разрешителното на общината за извършване на дейности с отпадъци обхваща транспортирането на следните строителни отпадъци, образувани и събрани на територията на Сопот:

Таблица № 11: Строителни отпадъци в обхвата на разрешителното на община Сопот

КОД НА ОТПАДЪКА	ОПИСАНИЕ
17 01 07	Смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06
17 05 04	Почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03

Както на национално, така и на общинско ниво, данните за отпадъците от строителство и разрушаване от наличните източници са непълни. Това затруднява оценката на изпълнението на изискванията.

Управлението на строителните отпадъци е въпрос, който е препоръчително да се реши на ниво РСУО по най-оптималния начин за всички членове на сдружението. По проект по ОПОС 2007-2013 г. 58231-С013 (приключил през 2015 г.) община Карлово има изготвен проект за изграждане на регионално съоръжение за третиране на строителните отпадъци от разрушаването на сгради. В случай че се пристъпи към изграждане на това съоръжение, неговият капацитет следва да се съобрази с наличните актуални данни относно образувани строителни отпадъци.

1.1.4 Изводи и препоръки

В периода 2016-2020 г. изпълнението на заложените цели и изисквания на законодателството е все още частично. Необходим е задълбочен анализ и детайлно планиране на поетапното намаляване количеството на образувани отпадъци и повишаване нивото на оползотворяване (вкл. рециклиране) и в крайна сметка значително намаляване и свеждане до минимум депонирането на битови отпадъци.

Общината следва да предприеме целенасочени действия и мерки за насърчаване на разделното събиране на масово разпространени отпадъци при източника на тяхното образуване, включително икономически стимули. Следва да се отбележим и съществената роля на оползотворяващата организация в процеса на повишаване на осведомеността и мотивиране на населението да разделя отпадъците от опаковки при източника на тяхното образуване.

Важно е общината да започне да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградимите отпадъци, както и изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане в строителството на все повече рециклирани материали.

Препоръчва се общината да планира дейности във връзка с хранителните и текстилни отпадъци (съответно 8% и 5% от общите образувани битови отпадъци на територията на община Сопот), съгласно резултатите от националното проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци), независимо че към момента все още няма поставени цели/конкретни изисквания на европейско и национално ниво. Към 05.2022 г. има сключен договор за събиране и оползотворяване на текстилни отпадъци между общината и организация за оползотворяване на този поток отпадъци.

И накрая, но не на последно място, в общината следва да се създаде система за събиране на информация за всички образувани отпадъци, независимо от източника им и лицата, които ги събират/ третират. Продължава да е в сила препоръката за въвеждане на регулярни проверки за контрол върху дейността на площадките, на които се предават отпадъци, вкл. достоверност на данните.

1.2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ/ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНИТЕ

1.2.1 Основни принципи и стратегически и програмни документи на национално ниво

Основен принцип за управление на отпадъците в Европейския съюз, вкл. Република България, е т. нар. „**йерархия на управление на отпадъците**“. Тя дава приоритет на предотвратяване тяхното образуване, както и тяхната повторна употреба и оползотворяване. Едва след изчерпване на изброените алтернативи се прибегва към така нареченото „крайно обезвреждане“ или изхвърляне на отпадъците на определените за тази цел депа.

Други важни принципи са „**Отговорност на производителя**“ и „**Замърсителят плаща**“, които са широко застъпени при разпределението на задълженията и организиране на дейностите, свързани с отпадъци, включително:

- Схема за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги. Лицата, които генерират производствени и сходни отпадъци, следва да организират тяхното третиране за тяхна сметка. Това се извършва посредством организации, притежаващи разрешителни и регистрационни документи за извършване на дейности с отпадъци;
- Схема за разширена отговорност на производителя (РОП), прилагана успешно по отношение на няколко групи масово разпространени отпадъци. При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в масово разпространени отпадъци (МРО), са задължени да постигат количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО;
- Схема за отговорност на домакинствата и на други лица, които генерират подобни на битовите отпадъци. Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на няколко групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата.

През последните години се поставят все по-високи изисквания за превенция на образуване на отпадъци чрез включването им в икономическия цикъл. Този **нов подход на „кръгова икономика“** преодолжава противоречието между икономическия растеж и образуването на отпадъци, чрез въвеждане на нови правила за екодизайн и устойчивост на продуктите през целия им жизнен цикъл.

Основните национални стратегически документи, които определят рамката на политиката за управление на отпадъците са НПУО 2021-2028 г. и Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, включваща национална програма за предотвратяване на хранителните отпадъци. Важно значение имат и приетите Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г.

1.2.2 Анализ на националната нормативна уредба

Националната нормативна уредба в сектора включва специалния Закон за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове към него. Въз основа на анализа, предприет за целите на изготвяне на НПУО 2021-2028 г., може да се обобщят следните основни ангажименти на общините в сектор „отпадъци“⁷:

- Организиране на сметосъбиране и сметоизвозване на във всички населени места на територията на общините;
- Осигуряване на почистване на обществени места и общински пътища;
- Организиране и постоянно усъвършенстване на системи за разделно събиране за последващо оползотворяване на масово разпространени отпадъци;
- Участие в работата на РСУО по непрекъснато надграждане и подобряване на регионалните системи за управление на битовите отпадъци. С цел спазване изискванията на чл. 21, ал. 1 от ЗУО, кметовете на общините от регионалните сдружения трябва своевременно да предприемат действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията;
- Въвеждане на икономически стимули за насърчаване на разделното събиране „при източника“ (например схеми от типа „плащаш колкото изхвърляш“). През 2017 г. е приет ЗИД на ЗМДТ, с който са въведени изисквания за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса-битови отпадъци е приета 1.01.2022 г.;
- Прилагане на обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО, за намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и подобряване на резултатите по рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, както и за предотвратяване на отпадъците/ повторната им употреба;
- Използване на обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО за акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет;
- Извършване на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци.

⁷ Съгласно Указанията за разработване на програмите: „Тъй като такъв анализ е направен за целите на изготвянето на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., който е публично достъпен на интернет страницата на МОСВ, не е необходимо да се прави анализ на ЗУО и на всяка от наредбите към него, тъй като това изисква значително време и усилия. Достатъчно е в анализа да се посочат задълженията на общините, които в консолидиран вариант са представени в анализите в Националния план.

1.2.3 Изводи и препоръки

Общината като цяло изпълнява задълженията регламентирани в чл.19 от ЗУО. Необходими са допълнителни усилия в следните направления:

- Подобряване на разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за хартия и картон, метали, пластмаси, стъкло и други МРО (различни от отпадъците за опаковки);
- Разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
- Осигуряване на информация за обществеността относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им;
- Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на тяхното почистването.

1.3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО

1.3.1 Анализ на общинската нормативна рамка

А. Ниво на изпълнение на предходната общинска програма за управление на отпадъците

За периода 2016-2020 г. може да се отчете следното изпълнение на цели/ подпрограми/ мерки от предходната програма и причините за забавянето или неизпълнението на ключови мерки (ако е приложимо):

Таблица № 12: Изпълнение на предходната програма за управление на отпадъците

ЦЕЛ/ ПОДПРОГРАМА	ИЗПЪЛНЕНИЕ
Цел 1: Намалване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчване на повторното им използване	
Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци	<p>Предизвикателство пред общината е изпълнение на мерките, свързани със:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постоянен мониторинг и предотвратяване на нерегламентираното изхвърляне на битови отпадъци/ създаване на нерегламентирани сметища; - Провеждане на информационни/ разяснителни кампании; - Изграждане/ разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци, различни от опаковки (община Сопот все още не е изградила площадка за събиране на едрогабаритни и опасни отпадъци от домакинствата. <p>Изпълнението на изброените групи мерки е трудно/ невъзможно в рамките на определения в предходната програма бюджет. Голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).</p>
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	
Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	<p>Основните затруднения на общината са при изпълнение на следните мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обвързване на таксата битови отпадъци с количеството образувани смесени битови отпадъци на домакинство; - Провеждане на информационни/ разяснителни кампании; - Изграждане/ разширяване на системата за разделно събиране на отпадъци, различни от опаковки. <p>Изпълнението на изброените групи мерки е трудно/ невъзможно в рамките на определения в предходната програма бюджет. Голяма част от мерките са най-общо</p>

	формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).
Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците	В общината липсва инфраструктура за събиране и оползотворяване на биоразградими отпадъци и към 05.2022 г. не са предприети мерки за осигуряване на такава. През 2018 г. РСУО Карлово приема „децентрализиран“ подход към изпълнение на целите за ограничаване количествата на депонираните биоразградими отпадъци. Предвид възприетия подход, е необходимо община Сопот да предприеме мерки за анализиране на този поток отпадъци на нейната територия и да избере ефективно решение за оползотворяването им. Необходимо е осигуряване на инфраструктура за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци (специализирани автомобили за събирането и извозването им, контейнери за събиране и съхранение), както и изграждане на съответните съоръжения. Възможно е да се анализира опита от прилагане на децентрализиран подход в други общини в Р България, напр. община Севлиево (проект по ОПОС 2014-2020 г. BG16M1OP002-2.007-0001-C02 „Прилагане на децентрализиран модел за управление на биоотпадъците в общините Севлиево, Дряново и Сухиндол, включително изграждане на необходимата техническа инфраструктура – система за разделно събиране и съоръжение за рециклиране на събраните био-отпадъци“).
Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци:	Липсва инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци. Изграждането на такава не е задължително, но би подпомогнало изпълнението на изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане на все повече рециклирани материали в строителството на сгради, пътища и т.н. Община Карлово има изготвен проект за изграждане на площадка за третирането на тези отпадъци, но не може да я реализира поради необходимостта от големи финансови средства. Разчита се на привличането на частни инвеститори, които да я изградят и експлоатират.
Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци	Общината има договори с две фирми, които имат разрешителни за събиране на МРО („Екопак България“ за отпадъци от опаковки и ЕАД и „Белезирев“ за други отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло, електрическо и електронно оборудване, масла и нефтопродукти, негодни за употреба гуми, излезли от употреба моторни превозни средства и др.). Независимо от полаганите усилия, общината има пропуски в набиране, систематизиране и оповестяване на следната информация по потоци МРО, вкл.:

	<ul style="list-style-type: none"> - регистри на площадки на територията на общината за за безвъзмездно/ възмездно предаване на изброените групи МРО; - списъци на лица на територията на общината с разрешителни за събиране и др. дейности с тези групи МРО; - годишни справки за количествата събрани/ третираны МРО от изброените групи.
<p>Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда</p> <p>Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците</p>	<p>Общината среща затруднения при изпълнението на всички дефинирани групи мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Запазване и подобряване на административния капацитет на институциите отговорни за управлението на отпадъците; - Осигуряване на достатъчно и надеждни данни за отпадъците; - Увеличаване на информацията за образуваните отпадъци и прилагане на принципа „замърсителят плаща“ (особено мярка: Определяне на образуването на „ТБО“ на база количество образуван отпадък и прилагането му така, че събраната такса да покрива всички разходи за дейността); <p>Изпълнението на изброените групи мерки е трудно/ невъзможно в рамките на определения в предходната програма бюджет. Голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).</p>
<p>Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор за прилагане на йерархията на управление на отпадъците</p>	
<p>Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите за управление на отпадъците</p>	<p>Общината като цяло изпълнява всички дефинираните мерки. Единствените затруднения са били свързани с ограниченията във връзка с пандемията от Ковид-19.</p>

Няма информация относно оповестяване на резултатите от изпълнението на общинската програма пред обществеността, начин и периодичност на отчитане на напредъка на изпълнението на програмните мерки. В периода на действие на предходната програма същата не е била актуализирана.

Б. Анализ на нормативната уредба на местно ниво в съответствие с чл.22 от ЗУО (общинската наредба за управление на отпадъците)

Наредба за управление на отпадъците на територията на община Сопот е приета с Решение №237, взето с поименно гласуване, с Протокол №39 от редовно заседание на Общински

съвет – Сопот, проведено на 29.10.2014 г. Тя съдържа подробни разпоредби относно правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците.

Община Сопот е въвела в общинската си наредба за управление на отпадъците изискването на ЗУО ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО. На практика няма механизъм за прилагането и контрола на това изискване и липсва информация доколко посочените обекти го изпълняват.

Общинската Наредба за управление на отпадъците подробно регламентира задълженията на общината, жителите и лицата, които пускат на пазара, като има отделен раздел на всяка основна група МРО. Въведено е и задължение за предоставяне на кмета на общината най-малко веднъж годишно на информация за събраното ИУЕЕО на територията на общината.

В разглеждания период 2016-2020 г. са в сила и други релевантни актове, вкл.:

Наредбата за поддържане и опазване на обществения ред, околната среда, безопасността на движението, чистотата и общественото имущество на територията на община Сопот;

Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Сопот, в която не са въведени измененията от 2018 г. на ЗУО и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали.

В. Анализ на наредбата по чл. 9 от Закона за местните данъци и такси

Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот е приета с Решение №176, взето с Протокол №28 от 19.12.2013 г. В периода на изпълнение на предходната програма, наредбата е изменяна и допълвана ежегодно. Изменението, прието с Решение №192, взето с Протокол №32 от 19.12.2017 г. определя начина на формиране на такса битови отпадъци въз основа на необходимите разходи за всяка от услугите по чл. 62 от ЗМДТ (събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране; третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации; поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината).

Член 16, ал. 1 от наредбата въвежда разпоредбата на чл.67, ал.4, ЗМДТ, съгласно която количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци. Същевременно, когато за всеки отделен имот не може да се установи количеството на битовите отпадъци, таксата се определя пропорционално върху основа, определена от Общинския съвет. Необходимо е регламентиране и поетапно въвеждане на т. нар. система „плащаш колкото изхвърляш“.

Г. Анализ на други местни наредби, които имат отношение (пряко или косвено) към управление на отпадъците

В Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Сопот следва да се въведат последните изменения от 2018 г. на ЗУО и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали.

Приета е нова Наредба за опазване на общественя ред в Община Сопот (Решение №344, взето с поименно гласуване, с протокол №55 от редовно заседание на ОбС - Сопот, проведено на 19.06.2019 г. и частично изменена с Решение №350, взето с поименно гласуване, с протокол №56 от редовно заседание на ОбС - Сопот, проведено на 10.07.2019 г.) В Наредбата има обособен Раздел IV „Опазване и поддържане на околната среда на територията на община Сопот“, който определя и задължения на гражданите, етажните собственици, бизнеса и обществените организации за поддържане на естетичен вид на населените места.

1.3.2 Основни изводи и препоръки

Община Сопот е обезпечена с нормативни и програмни документи на общинско ниво, които са актуални от гледна точка на действащите нормативни документи на национално ниво. Основното предизвикателство пред общината е липсата на регламентация относно начина на определяне на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци. Препоръчва се извършване на документален анализ и експериментално прилагане в малък мащаб, с цел определяне на най-справедлив и подходящ за общината модел за формиране на таксите. Основните параметри на избрания модел следва да залегнат в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот.

Също така, в Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Сопот, следва да се въведат последните изменения на ЗУО и Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали.

В изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл.19 от ЗУО:

- Общината има разрешително за транспортиране на смесени битови отпадъци и самостоятелно извършва дейностите по събиране и извозване на събраните отпадъци до площадката на регионалното депо.
- Общината е сключила договор с „Екопак България“ АД за оползотворяване на отпадъци от опаковки;
- Общината е сключила договор с „Белезирев“, ЕИК: 115783655 (регистрирана площадка за събиране и действащо разрешително за транспортиране на МРО № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.).

Заложените цели в предходната общинска програма за управление на отпадъците са изпълнени частично. Затрудненията произтичат основно от факта, че голяма част от мерките са най-общо формулирани и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране).

1.4. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

1.4.1 Анализ на дейността на РСУО

Общината участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) Карлово. Към настоящия момент РСУО Карлово обхваща общините Карлово, Калояново, Хисаря и Сопот. През 2017 г. е взето решение за изключване от регионалната система на община Брезово.

В периода 2016-2020 г. община Сопот участва в работата на РСУО Карлово. Общото събрание на РСУО Карлово е разглеждало основно въпроси, свързани със следните направления, определени в чл. 26, ал. 1 от ЗУО⁸:

- точка 4: определяне на отделните съоръжения за третиране на отпадъци, структурата и развитието на регионалната система за управление на отпадъци.

Регионалната система включва регионално депо Карлово. На 26.04.2021 г. общото събрание на РСУО взема решение за използване на част от натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 от ЗУО за изготвяне на проект за усвояване на пространството между първа и трета клетка на регионалното депо. Дадено е и съгласие общините – членове на регионалното сдружение да разходват натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 от ЗУО съгласно изискванията на Наредба № 7 от 19.12.203 г. за реда и начина за изчисляване и определяне на размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. Взето е и решение за актуализиране на размера на обезпеченията по чл. 60 от ЗУО.

Регионалната система разполага и със сепарираща инсталация, разположена до площадката на регионалното депо, гр. Карлово, собственост на община Карлово. Организацията на дейността се осъществява чрез сключване на договори с различни фирми и организации по оползотворяване за предаване на различните отпадъци, които могат да бъдат оползотворени и/или рециклирани. През 2016 г. са сключени договори между община Карлово и останалите общини за сепариране на смесени отпадъци от съществуващата инсталация. При разработване на Националната програма за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. РСУО Карлово не е включена в списъка от Приложение 7 за изграждане на инсталации за предварително третиране, предвид съществуващата инсталация. Освен това следва да се има предвид, че през текущия програмен период Европейската комисия не насърчава по-нататъшното финансиране на такива инсталации, тъй като фокусът е най-вече върху изграждане и усъвършенстване на системите за разделно събиране на отпадъци при източника на тяхното образуване.

По проект по ОПОС 2007-2013 г. № 58231-C013 (приключил през 2015 г.) община Карлово има изготвен проект за изграждане на регионално съоръжение за третиране на строителните отпадъци от разрушаванито на сгради. Инсталацията не е изградена до момента поради липса на финансови средства.

През 2016 г. общото събрание на РСУО Карлово взема решение за подаване проекти на общините в рамките на РСУО по конкурентна процедура по ОПОС за изграждане на компостиращи инсталации. Конкурентната процедура завърши без нито един одобрен проект и впоследствие е преобявена на принципа на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. В тази връзка през 2018 г. е взето решение за повторно

⁸ Решения на Общото събрание на РСУО Карлово (<https://www.karlovo.bg/section-62-content.html>)
ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021- 2028 Г. НА ОБЩИНА СОПОТ

кандидатстване по ОПОС 2014-2020 г. от община Карлово, в резултат на което са одобрени два проекта:

- Проект BG16M1OP002-2.005-0001-C04 „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, вкл. осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци” за нуждите на Община Карлово“. Към 05.2022 г. проектът е на финален етап от своето изпълнение. Изградена е и предстои пускане в експлоатация на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци с капацитет 6500 т/г на площ 20000 м² в м. Стара река, гр. Карлово. С решение на РИОСВ Пловдив № 09-РД 855-00/ 02.02.2022 г. община Карлово е регистрирана да извършва съответните дейности по третиране на отпадъци на площадката. Към момента е предвидено инсталацията да обслужва единствено населението на община Карлово, като са доставени и необходимите специализирани автомобили и контейнери.

- Проект BG16M1OP002-2.005-0017 „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, вкл. осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци за нуждите на Община Хисаря“. Към 05.2022 г. проектът е на финален етап от своето изпълнение.

Останалите общини в региона не са предприели действия във връзка с постигане на целите относно биоразградими битови отпадъци.

- точка 8: определяне на реда и начините за събиране и разпределение на дължимата цена от потребителите на системата (общините - членове на регионалното сдружение);

- точка 6: разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1.

На 11.05.2016 г. общото събрание на регионалното сдружение е взело решение „всяка от общините – членове на сдружението да осигури самостоятелно изпълнението на целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 на ЗУО“. Това решение не съответства напълно на законодателните изисквания, в т.ч.:

- На практика решението не определя разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите (което се изисква от чл. 26, ал. 1 на ЗУО);

- Решението не обхваща двете цели по чл. 31, ал. 1 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО), а само целта по т. 2, свързана с ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.;

На 10.11.2017 г. общото събрание на регионалното сдружение взема решение относно разпределение на задълженията между отделните общини по отношение на двете цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 2 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО). Решението е взет въз основа на изготвен Анализ на необходимостта от изграждането на допълнителната инфраструктура както на ниво община, така и на ниво регион и Анализ за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктурата за управление на отпадъците. Решава се да се обособят три площадки за компостиращи инсталации, Карлово, Хисаря и Калояново, обслужваща територията на съответните общини.

На 20.04.2018 г. общото събрание на регионалното сдружение прегласува разпределение на целите, въз основа на актуализираните анализи.

Следва да се анализира ефективността на децентрализирания подход, предвид незадоволителните резултати от изпълнението на поставените цели. При предстоящото разпределяне на задълженията във връзка с изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци (чл. 31, ал. 1, т. 3-6), в сила от 05.03.2021, е важно да вземат предвид всички възможности за прилагане на регионалния принцип за управление на отпадъците, вкл. съвместно изпълнение на целите и централизираните решения.

Общото събрание на РСУО Карлово не е взимало решения във връзка със следните съществени направления, определени в чл. 26, ал. 1 от ЗУО: приемане на инвестиционна програма за развитието на регионалната система за управление на отпадъците; осъществяване на контрола на експлоатацията на регионалната система за управление на отпадъците и дейността на избрания оператор/и.

1.4.2 Основни изводи и препоръки

Общото събрание на регионалното сдружение е взело решение относно разпределение на задълженията между отделните общини по отношение на двете цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 и т. 2 (съгласно действащата тогава разпоредба на ЗУО), въз основа на изготвен анализ анализ на необходимостта от изграждането на допълнителната инфраструктура както на ниво община, така и на ниво регион за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктурата за управление на отпадъците, като за биоразградимите отпадъци е избран децентрализиран подход.

Следва да се анализира ефективността на определения подход, предвид незадоволителните резултати от изпълнението на поставените цели. При предстоящото разпределяне на задълженията във връзка с изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци (чл. 31, ал. 1, т. 3-6), в сила от 05.03.2021, следва да вземат предвид всички възможности за прилагане на регионалния принцип за управление на отпадъците, вкл. съвместно изпълнение на целите чрез централизираните решения.

За следващия програмен период се препоръчва разработване на регионална програма за управление на отпадъците, която да обхваща цялата регионална система. По този начин ще се постигне по-добра координация и ще се избегнат паралелните усилия на общините за извършване на анализ на общата инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците.

1.5. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т.Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

1.5.1 Функции за управление на отпадъците

Предмет на анализа е оценка на функциите на общината за управление на отпадъците (с акцент върху контролните функции) и тяхното съответствие на правомощията на кмета на общината. Правата и задълженията на кмета на общината във връзка с планиране, организиране и контрол върху дейностите по управление на отпадъците на територията на общината са определени в Глава втора от общинската Наредба по чл. 22 от ЗУО, както следва:

1. осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане;
2. осигурява съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
3. организира събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
4. организира дейностите по почистването на улични платна, площи, алеи, парковете и други територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
5. отговаря за избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци.
6. организира събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на Община Сопот;
7. организира въвеждането на разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
8. организира дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
9. организира разделното събиране на опасните битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 13, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
10. организира въвеждането на разделно събиране и съхраняване на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
11. организира почистването от отпадъци на общинските пътища в съответствие с чл. 12 от ЗУО, а именно: почистване от отпадъци на пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси и опорните пунктове за поддържане по смисъла на § 1, т. 1 – 3, 6, 9 и 10 от допълнителните разпоредби на Закона за пътищата и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжения за тяхното третиране;

12. организира осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др. във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;
13. организира провеждането на мероприятия за почистване и хигиенизиране на населените места с широко обществено участие;
14. поддържа регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на общината;
15. предотвратява изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организира почистването им;
16. осигурява информация на обществеността по т. 1 – 15 чрез интернет страницата на Община Сопот или друг подходящ начин.

Така изброените правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите в общинската администрация е ясно и няма припокриване на функции както в хоризонтален, така и във вертикален аспект.

Аналитичният преглед на основните и на спомагателните функции е извършен в следните направления:

Таблица №.13: Аналитичен преглед на функциите на общината във връзка с управление на битовите отпадъци

Функционално направление	Основни и спомагателни функции
<p>Общинска политика за отпадъците - изготвяне на планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците</p>	<p>Кметът на общината внася за одобрение от Общински съвет Сопот проктите на нормативни актове, планови документи, както и отчети по изпълнението им (вкл. програмата за управление на отпадъците).</p> <p>Разработването на нормативни актове, планови документи във връзка с битовите отпадъци и отчети от изпълнението им се координира от дирекция „Специализирана администрация“ (еколог). Проектите на нормативните актове се разработват основно от дирекция „Обща администрация“ (юрис и финансист). Поради оперативната ангажираност на вътрешните служители, разработването се подпомага от външни изпълнители (обичайна практика в администрацията).</p>
<p>Дейности, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци</p>	<p>Водеща роля на дирекция „Специализирана администрация“ (еколог) при експертното и оперативно подпомагане участието на общината в РСУО; наблюдението и отчитането по изпълнявани разрешителни и договори във връзка с управление на отпадъците; събиране на изискуемата информация от задължените лица и поддържане на</p>

	<p>необходимите регистри и справки, осъществяване на контакт с граждани и фирми.</p> <p>Дирекция „Обща администрация“ (юрист) има водеща роля при подготовката на заявления, проектодоговори и др. документи, разработването на които изисква специфична правна експертиза.</p>
Финансово обезпечаване - разработване на годишни план-сметки, определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и други финансови документи.	Дирекция „Обща администрация“ (финансист) има водеща роля при разработване на годишни план-сметки, определяне на годишните такси за свързаните с отпадъци услуги и др. финансови документи.
Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол и инспекции, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол, и координация с други органи, налагане на санкции	Отдел „Чистота“ към дирекция „Обща администрация“ (15 души) извършва текущо наблюдение и контрол на всички дейности във връзка с отпадъци на територията на общината, както и проверки по сигнали и жалби на граждани, свързани с управление на отпадъците. Въз основа на осъществения контрол кметът налага предвидените за съответните нарушения санкции. През последните години длъжностните лица, на които са възложени контролни функции (4 броя контролори) са наложили общо 18 на брой актове (2016 г. – 2 бр.; 2019 г. – 3 бр., 2020 г. – 1 бр. и 2021 г. – 12 бр.).
Дейности за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.	Водеща роля има дирекция „Специализирана администрация“ (еколог). Могат да участват различни експерти от дирекция „Обща администрация“ (юрист и финансист).

1.5.2 Състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци

Както е описано по-горе, функции във връзка с управление на отпадъците имат следните служители:

- Еколог от дирекция „Специализирана администрация“ („Природни ресурси, екология и земеделие“);
- Юрист от дирекция „Обща администрация“;
- Финансист от дирекция „Обща администрация“;
- Директори на двете дирекции (възлагане/съгласуване/ одобрение на задачи);
- 15 служители от отдел „Чистота“ към дирекция „Обща администрация“.

Всички отговорни експерти притежават нужната квалификация и познания за изпълнение на възложените функции. Следва да се обмисли възможността за определяне (назначаване) на служител, който да се занимава основно с управление на отпадъците.

Преодолян е констатираният в предходната програма недостиг на контрольори по чистотата (към момента те са 4 на брой).

Всички експерти разполагат с необходимите кабинети и компютърно оборудване за изпълнение на задълженията си.

Продължава да е в сила констатираната в предходната програма липса на специализирани обучения (обмяна на опит) за експертите, отговорни за управлението на отпадъците. Необходимо е да бъдат отделяни средства за тази цел, предвид динамично изменящото приложимо законодателство, въз основа на което възникват и много нови задължения.

1.5.3 Изводи и препоръки

Функциите на общината покриват повечето правомощия на кмета във връзка с управление на отпадъците. На настоящия етап не са възложени функции относно биоразградимите и биоотпадъците, тъй като общината все още не е въвела система за разделно събиране и оползотворяване на този вид отпадъци.

Предвид мащаба на общината (две населени места; население под 10 000 души), човешкият ресурс като цяло е достатъчен за осъществяване на дейността по управлението на отпадъците. Необходимо е и подобряване на политиката за стимулиране развитието на експертите, вкл. предвиждане на средства за специализирано обучение.

Наличната информационно-техническа база е надеждна и организирана. Основното предизвикателство продължава да бъде материално-техническото обезпечаване на контролните дейности.

Основните препоръки за оптимизиране на функциите, организационната структура и професионалния капацитет на служителите за подобряване на управлението на отпадъците, са следните:

- Организиране на периодични обучения на отговорните служители за повишаване на професионалната им квалификация;
- Подобряване на материална база за изпълнение на контролни дейности;
- Оптимално използване на автомобилния парк на администрацията за целите на контролните функции на експерти.

1.6. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

1.6.1 Описание на общинските депа в обхвата на анализа

Община Сопот използва регионалното депо за неопасни отпадъци на територията на гр. Карлово, ЕКАТТЕ: 36498, Местност: Стара Река. Площадката отстои на 3 км. южно от гр. Карлово, в посока – гр. Баня, върху незаливаема тераса на р. Стара река.

Депото представлява комплекс от геотехнически съоръжения, включващ подходен път, стопански двор, в който са построени административно-стопанска сграда, КПП и автокantar (50т.), складове, дезинфекционен трап, навес-гараж, каломаслоуловител, пет броя клетки с дренажна система за инфилтрат, два броя ретензионни басейни, охранителен канал, газоотвеждаща система, три броя мониторингови кладенци за подземни води и ограда.

На депото се извършват дейности по обезвреждане чрез депониране, обозначени с код D5 (специално проектирани депа) на битови и производствени отпадъци, съвместими с типа и условията за експлоатация на съоръжението.

Отговорността за закриване, рекултивация и мониторинг на клетките със запълнен капацитет има собственикът на депото община Карлово. Всички общини в РСУО, които използват регионалното депо, отговарят финансово до рамера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.

Други площадки за обезвреждане на отпадъци/ нерегламентирани сметища

Като цяло в общината липсва подробна информация относно стари замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване. Не е наличен регистър на депата за отпадъци, в т. ч. закрити и рекултивирани и няма подробна информация относно предприети проучвания/ изготвени проекти за закриване рекултивация/ извършена рекултивация и последващ мониторинг на такива депа.

Съгласно стратегически и програмни документи за предходни периоди, в миналото е имало седем замърсени „регламентирани и нерегламентирани сметища“ с обща площ 94 д-ка, като най-голямото от тях, използвано дълги години за депониране на битовите отпадъци на населението на гр. Сопот и с. Анево, както и неопасните производствени отпадъци на "ВМЗ" ЕАД, на практика попада извън територията на общината⁹.

В актуалния Общ устройствен план на община Сопот от 2019 г. отново се възпроизвежда формулировката „регламентирани и нерегламентирани сметища“ („Наличните на територията на община Сопот регламентирани и нерегламентирани сметища крият рискове за качеството на почвения слой. Поради характера на компонентите на почвите замърсителите от отпадъчните води от сметищата се акумулират в тях и носят рискове от нарушаване на екологичното равновесие в повърхностните, а понякога и в по - дълбоките почвени слоеве“).

Същевременно в предходните Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците липсва конкретен анализ по темата. Предвид наличната информация на общинско и национално ниво относно подлежащи на закриване/ закрити общински депа, които не отговарят на нормативните изисквания, може да направи извод,

⁹ План за развитие на община Сопот

че на територията на община Сопот има едно закрито общинско депо за битови отпадъци, което не отговаря на нормативните изисквания (гр. Сопот, местност „Под селото“, плот № 00304), чиято експлоатация е прекратена със Заповед № РД-151/ 16.07.2009 г.

Що се отнася до **нерегламентираните сметища**, липсва подробна информация относно техния брой, площ, приблизителни количества и видове отпадъци, динамика на образуване и почистване. Въз основа на последните извършени огледи за наличие на нерегламентирани замърсявания (включително и на речните легла и прилежащите им територии), попадащи в землището на община Сопот, е налична следната актуална информация за замърсени терени (основно със строителни отпадъци, отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, пластмаси):

- местност „Кучук кория“ (по бреговете на р. Манастирска, до ж.п. линия);
- местност „Бозалан“ по бреговете на р. Манастирска, в дере в местност „Розите“;
- района на ж.к. Сарая (в близост до устието на р. Леевица);
- борова гора над яз. „Сопот-2“
- дере между мотописта и местност „Аса тепе“.

Ежегодно в план-сметките за сметосъбиране и сметоизвозване, община Сопот заделя средства за почистване на образувани замърсявания. Всяка година общината извършва почистване на локални замърсявания (през 2020 г. са извозени и депонирани 35 т., а през 2021 г. – 42 т. нерегламентирано изхвърлени отпадъци).

В общината са назначени 4 броя контролори по чистотата, които осъществяват ежедневен контрол за поддържане на чистота в града и предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за целта места. На нарушителите се съставят констативни протоколи с предписания за почистване и/или актове за установяване на административно нарушение. През последните години длъжностните лица, на които са възложени контролни функции са наложили общо 18 на брой актове (2016 г. – 2 бр.; 2019 г. – 3 бр., 2020 г. – 1 бр. и 2021 г. – 12 бр.).

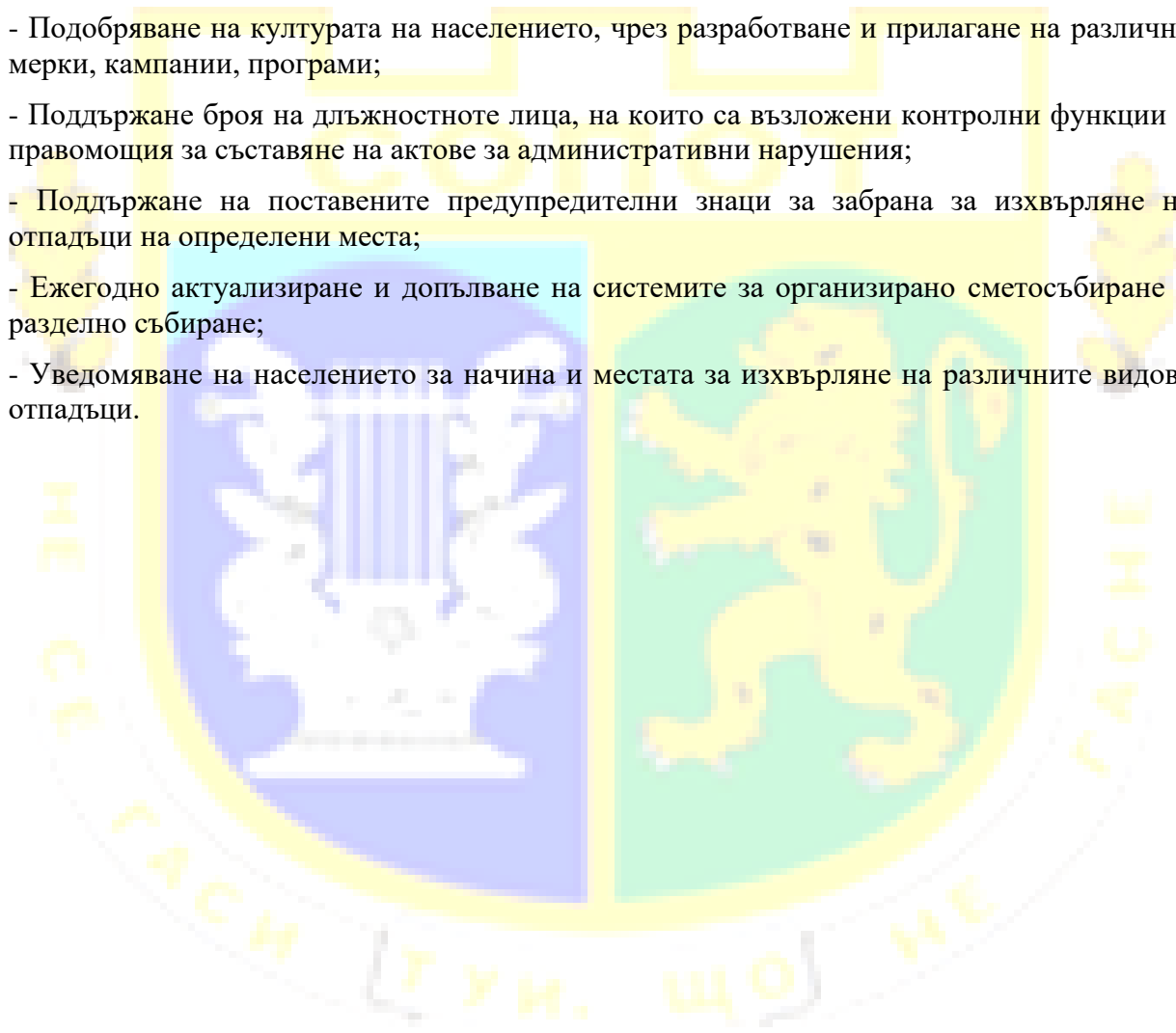
Община Сопот инициира разяснителни кампании на местно ниво, свързани с предотвратяване образуването на замърсявания. Общината се включва активно и в национални инициативи, напр. „Да изчистим България за един ден“, които в последните години такива не са провеждани поради ограниченията, наложени във връзка с пандемията от Ковид-19.

Важно е да се отбележи, че от повече от десет години общината предоставя услуга по събиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности от домакинствата в количество до 1 куб.м. Услугата е във връзка с изискване на ЗУО и цели улесняване на гражданите и предотвратяване на изхвърляне на този отпадъчен поток в контейнерите за битови отпадъци, както и на нерегламентирани места. Заявките се подават през седмицата, а самото извозване на отпадъците се извършва през последния работен ден от седмицата.

1.6.2 Изводи и препоръки

Общината следва да продължи да изпълнява определените в предходната програма превантивни мерки за предотвратяване и намаляване на риска от нерегламентирани замърсявания, вкл.:

- Идентифициране и описване на всички ключови места, където е възможно образуването на локални замърсявания;
- Поддържане на достатъчен брой контейнери;
- Ограничаване достъпа на автомобили до крайпътни дерета и места, там където е възможно, с цел да не се изхвърлят отпадъци с автомобили, каруци, камиони и др.;
- Подобряване на културата на населението, чрез разработване и прилагане на различни мерки, кампании, програми;
- Поддържане броя на длъжностните лица, на които са възложени контролни функции и правомощия за съставяне на актове за административни нарушения;
- Поддържане на поставените предупредителни знаци за забрана за изхвърляне на отпадъци на определени места;
- Ежегодно актуализиране и допълване на системите за организирано сметосъбиране и разделно събиране;
- Уведомяване на населението за начина и местата за изхвърляне на различните видове отпадъци.

1.7. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВЪВЕДЕНИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРИНЦИПА НА „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ” И „ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА”

1.7.1 Изясняване на същността на принципите „Замърсителят плаща” и "Разширена отговорност на производителя" и приложението им в общината

Принципът „Замърсителят плаща” заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл. 191) се прилага в община Сопот за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на няколко групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата.

Принципът „Разширена отговорност на производителя“ се прилага успешно по отношение на няколко групи МРО. При тази схема, лицата, пускащи на пазара продукти, които се превръщат в МРО, са задължени да постигат количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО. Съгласно регистъра на ИАОС¹⁰, на територията на община Сопот това са основно лица, които пускат на пазара гуми.

1.7.2 Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци

Потоците отпадъци на територията на община Сопот, за които се прилага схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци, са както следва:

- Отпадъците от опаковки (хартия, метал, пластмаса и стъкло), съгласно сключен договор с „Екопак България“ АД за оползотворяване на отпадъци от опаковки;
- Отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло (без отпадъци от опаковки) и други МРО (ЕЕО, батерии и акумулатори, масла и нефтопродукти, негодни за употреба гуми, ИУМПС), съгласно сключен договор с „Белезирев“, ЕИК: 115783655 (разрешително за транспортиране на МРО № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.) на площадка с местонахождение: гр. Сопот, обл. Пловдив, общ. Сопот, местност "Малкия друм", ПИ № 68080.131.046, ПИ № 68080.131.47, ПИ № 68080.131.48 по КК на гр. Сопот, обща площ: 3347 кв. м.;
- Строителни отпадъци от ремонтни дейности и от разрушаване на сгради, образувани от домакинствата и други обекти в малки количества (съгласно разрешително на общината № 09-РД-00000549-05/19.08.2021 транспортирани до площадката на регионалното депо);
- Биоразградими отпадъци и биоотпадъци (към момента общината не е осигурила разделно събиране на този поток отпадъци, но има готовност за тяхното транспортиране съгласно разрешително № 09-РД-00000549-05/19.08.2021);
- Едрогабаритни отпадъци (Община Сопот все още не е изградила площадка за събиране на едрогабаритни отпадъци от домакинствата (заложено в предходната програма);
- Опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата и др.отпадъци, съгласно описания по-горе договор с фирма „Белезирев“.

¹⁰ Данни от ИАОС, Публични регистри и справки (<http://eea.government.bg/bg/nsmos/waste/registri-spravki>)
ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021- 2028 Г. НА ОБЩИНА СОПОТ

Преди разглеждания период 2016-2020 г. разрешителни за извършване на дейности с отпадъци са били издадени на седем фирми, регистрирани в община Сопот (впоследствие изтекли и не подновени)¹¹:

ВАЗОВСКИ МАШИНОСТРОИТЕЛНИ ЗАВОДИ, ЕИК: 129007111 (№ 09-ДО-00000003-03/21.06.2005 г.)

КОМФОРТ - 2000, ЕИК: 040110013 (№ 09-ДО-00000430-00/16.06.2006 г.)

МИНЧЕВ - АВТО, ЕИК: 115098866(№ 09-ДО-00000466-00/30.10.2006 г.)

РУФОВ - ДИМИТЪР НИКОЛОВ, ЕИК: 115830070(№ 09-ДО-00000878-00/09.10.2009 г.)

АУТО - МАТЕВ, ЕИК: 200049825 (№ 09-ДО-00000898-00/30.11.2009 г.)

СЛАВИ 80 - НЕДКА КИСЕЛЯРСКА, ЕИК: 115864674 (№ 09-ДО-00000930-00/08.02.2010 г.)

ЯКИМО ПЕТРОЛ, ЕИК: 200757272 (№ 09-ДО-00000959-00/10.05.2010 г.)

В рамките на разглеждания период 2016-2020 г. разрешителни за извършване на дейности с отпадъци са издадени на три фирми, регистрирани в община Сопот:

ТРАНС МЕТАЛ СТРОЙ, ЕИК: 205478180 (№ 09-РД-00000677-00/06.08.2019г.);

ДОНАРЕКС, ЕИК: 115924609 (09-ДО-00000598-07/30.09.2019г.; 09-РД-03000083-04/28.08.2020г.);

БАКАЛОВИ ТРАНС, ЕИК: 115759367(№ 09-РД-00000712-04/03.06.2020г.).

В периода 2016-2020 г. няма лица, регистрирани на територията на общината, които пускат на пазара батерии и акумулатори, електрическо и електронно оборудване, минерални или синтетични масла и полимерни торбички. Единствените МРО, събирани чрез схемата „разширена отговорност на производителя“ са гуми. В разглеждания период фирмите с действащи разрешителни са между шест и десет на брой, както следва:

1440/18.03.2013 - ЕТ АНКО - ХРИСТО КУКОВ, ЕИК: 115198425

1457/18.03.2013 - ЕТ БОЛЕРО - ЯНКО БЕЛОВ, ЕИК: 825010939

1458/18.03.2013 - ЕТ АТАНАС ВАНГЕЛОВ НИКОЛОВ, ЕИК: 825023737

1460/18.03.2013 - ЕТ ОНАСИС - ГЕОРГИ БЕЛОВ, ЕИК: 825091784

1433/18.03.2013 - ТАЙРОН ИМПОРТ ЕКСПОРТ ООД, ЕИК: 115762107

1441/18.03.2013 - МОЛАРИ ЕООД, ЕИК: 200036201

1447/18.03.2013 - ЕТ МЕРЦ - ДИМИТЪР АТАНАСОВ, ЕИК: 115168898

1456/18.03.2013 - ЕТ МОЛАРОВ - ПАНАЙОТ КОСТОВ, ЕИК: 115122032

1462/18.03.2013 - ЕТ ЯНКО КОСТОВ, ЕИК: 115123077

1678/26.03.2013 - ДИМИТЪР ДИМОВ ЧОЛАКОВ ЕООД, ЕИК: 200574400

През разглеждания период има една фирма, регистрирана на територията на общината, извършваща дейности като търговец и/или брокер ДОНАРЕКС, ЕИК: 115924609 (разрешително № 948/12.07.2018 г.). Няма предходни (изтекли) разрешителни.

През разглеждания период има две действащи площадки за дейности с отпадъци от ОЧЦМ, ИУЕЕО, ИУМПС и НУБА:

¹¹ Данни от ИАОС, Публични регистри и справки (<http://eea.government.bg/bg/nsmos/waste/registri-spravki>)
ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021- 2028 Г. НА ОБЩИНА СОПОТ

БЕЛЕЗИРЕВ, ЕИК: 115783655 (разрешително № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.)

ТРАНС МЕТАЛ СТРОЙ, ЕИК: 205478180 (разрешително № 09-РД-00000677-00/06.08.2019 г.)

Няма предходни (изтекли) разрешителни.

През разглеждания период няма производителите на отпадъци, които са престанали да бъдат отпадъци в случаите по чл. 5, ал. 2, от ЗУО и съгласно актовете на Европейската комисия, приети в съответствие с чл. 6, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО. Няма и лица, при чиито производствен процес дадено вещество или предмет се определя като страничен продукт.

1.7.3 Изводи и препоръки

Общината осигурява базовите елементи на системата за събиране, транспортиране и последващо третиране в инсталации и съоръжения на битовите отпадъци. Необходимо е да се положат усилия за определени потоци отпадъци, основно биоразградимите отпадъци, като на първо място се насърчи разделното събиране при източника на образуването им.

Следва да се създаде механизъм за изпълнение изискването на общинската наредба ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО.

Следва регулярно да се събират данни относно количествата на всички потоци отпадъци, образувани на територията на община Сопот.

Необходимо е и да се засили контрола по изпълнението на изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците, вкл. върху лицата, които имат задължения по схемата за „разширена отговорност на производителя“. Събираната информация следва да се оповестява на уебстраницата на общината, вкл.:

- регистри на площадки на територията на общината за за безвъзмездно/ възмездно предаване на всеки поток МРО;
- списъци на лица на територията на общината с разрешителни за събиране и др. дейности за всеки поток МРО;
- годишни справки за количествата събрани/ третирани отпадъци за всеки поток МРО.

1.8. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на анализа е инфраструктурата за управление на битовите отпадъци и на утайките от ГПСОВ, тъй като управлението на тези потоци отпадъци са от компетенциите на общините. Включен е и анализ на инфраструктурата за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР), тъй като управлението макар и на малка част от този поток отпадъци – от ремонтна дейност на домакинствата - е също от компетенциите на местните власти, а от друга страна, общината като възложител на строителни дейности и на дейности по разрушаване на сгради е също генератор на ОСР.

При осъществяването на анализа на инфраструктурата са взети предвид анализите на отпадъците и прогнозите за отпадъците и е направена съпоставка на капацитета на съответната инфраструктура и прогнозата за количествата отпадъци по видове.

При анализа на обезпечеността с необходимата инфраструктура за битови отпадъци и препоръките за мерки, които трябва да се предприемат в бъдеще относно инфраструктурата, е взето предвид нормативното изискване, че кметовете на общини трябва да предприемат действия за осигуряване на необходимата инфраструктура най-малко три години преди изтичане на експлоатационния период на съответното депо, клетка на депо или инсталация.

1.8.1. Инфраструктура за битови отпадъци

Анализът на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци е направен относно двата основни компонента на инфраструктурата:

- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци;
- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци

Описано е развитието на инфраструктурата за третиране на битовите отпадъци, както и основните технически характеристики и капацитет на инфраструктурата за третиране на битови отпадъци.

Депо/депа за депониране на битовите отпадъци

Община Сопот използва регионалното депо за неопасни отпадъци на територията на гр. Карлово, ЕКАТТЕ: 36498, Местност: Стара Река. Площадката отстои на 3 км. южно от гр. Карлово, в посока – гр. Баня, върху незаливаема тераса на р. Стара река.

Депото представлява комплекс от геотехнически съоръжения, включващ подходящ път, стопански двор, в който са построени административно-стопанска сграда, КПП и автокантар (50т.), складове, дезинфекционен трап, навес-гараж, каломаслоуловител, пет броя клетки с дренажна система за инфилтрат, два броя ретензионни басейни, охранителен канал, газоотвеждаща система, три броя мониторингови кладенци за подземни води и ограда.

На депото се извършват дейности по обезвреждане чрез депониране, обозначени с код D5 (специално проектирани депа) на битови и производствени отпадъци, съвместими с типа и условията за експлоатация на съоръжението.

Депото е регионално и се ползва от всички общини, които членуват в РСУО. В рамките на разглеждания период РСУО Карлово обхваща общините Карлово, Калояново, Хисаря,

Сопот и Брезово, като през 2017 г. е взето решение за изключване от регионалната система на община Брезово.

Депото е изградено по европейски проект и функционира от 2008 г. (КР № 347 – Н0/2008 г.). Проектният и свободен капацитет на всички изградени клетки са представени на Таблица № 14 по-долу:

Таблица № 14: Капацитет на Регионално депо за неопасни отпадъци на Община Карлово

Инсталация (позиция на дейността по Приложение № 4 от ЗООС – т.5.4.)	Капацитет [t/24h]		Свободен капацитет в капацитет в края на 2019 г.	
	КР	2015 г.	Капацитет по КР	Свободен капацитет в края на 2019 г. ¹²
Регионално депо за неопасни отпадъци на Община Карлово, включващо:	96.15	66.15	587255	151894.73
Клетка 1			84799	10509.04
Клетка 2			84741	1715.97
Клетка 3	96.15	60.51	125556	54636.60
Клетка 4			140177	32529.43
Клетка 5	96.15	5.63	151981	52503.68

Депото се предоставя за стопанисване и управление.

Избраната технология на депониране се осъществява посредством уплътняването на отпадъците с булдозер и последващото им запръстяване с пръст или инертни материали. Депонирането и обезвреждането на отпадъците се извършва по приетата в проекта и одобрена технология включваща следните дейности:

- изграждане на клетки с височина 1.5 м;
- разстилане отпадъците на пластове;
- уплътняване на отпадъците с булдозер;
- запръстяване на отпадъците с почвен слой с дебелина 30 см.;
- уплътняване на отпадъка и запръстяващия слой.

Запръстяването се извършва в срок 24 часа след разтоварването на отпадъците. На терен на депото операторът осигурява запас от пръст или инертни материали достатъчен за запръстяване на отпадъците поне за три дни. В случай, че отпадъците не бъдат своевременно запръстени, те се обработват с инсектицидни препарати, не по-късно от 48 часа след депонирането им на депото.

¹² Данни от ИАОС, Годишни доклади по околна среда на операторите, последен наличен доклад по КР за 2019 г. (<http://eea.government.bg/bg/r-r/r-kpkz/godishni-dokladi-14/index>)

За определяне на политиките по управление на отпадъците и за изграждане на отделните системи за разделното им събиране и намаляване на количествата на депонираните отпадъци е необходимо да се проследи количеството на образуваните отпадъци през годините и да се определи тяхното третиране.

В следващата таблица е показано количеството на постъпилите за депониране смесени отпадъци на регионалното депо в разглеждания период. Най-високите стойности отбелязани през 2018 г., се дължат на акции за почистване на нерегламентирани сметища от общините в региона.

Таблица № 15: Количеството на постъпилите за депониране смесени отпадъци на регионалното депо

КОЛИЧЕСТВОТО НА ПОСТЪПИЛИТЕ ЗА ДЕПОНИРАНЕ СМЕСЕНИ ОТПАДЪЦИ НА РЕГИОНАЛНОТО ДЕПО					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Количество събрани смесени битови отпадъци, т.	32452.92	28312.11	33039.54	24144.72	Няма данни

По последни данни (общото събрание на РСУО от 26.04.2021 г.) делът на депонираните отпадъци от общините в региона е както следва:

Таблица № 16: Дял в депонираните отпадъци през последните години от експлоатацията на регионалното депо

ДЯЛ В ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ ОТ ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА РЕГИОНАЛНОТО ДЕПО	
Община	Дял, %
Карлово	51%
Сопот	17%
Хисаря	18%
Калояново	14%

От началото на експлоатацията на депото през 2008 г. до момента негов оператор е Община Карлово.

Свободният капацитет до края на 2019 г. е 151894.73 т. Средно годишното количество на депонираните отпадъци от общините, както и от фирмите, депониращи производствени отпадъци е около 30 000 тона.

Съгласно условията поставени с КР № 347– Н0/2008г., регионалното депо може да приема на територията на площадката отпадъци с определени кодове, съгласно Наредба №2 от 23.07.2014 г. за класификация на отпадъците, в общо количество до 30 000 тона/година, с

цел тяхното обезвреждане (D 5 - специално проектирани депа). Изрично са изключени следните кодове отпадъци: течни отпадъци; - отпадъци, определени с Наредба №2/23.07.2004г. за класификация на отпадъците като експлозивни, корозивни, оксидиращи, леснозапалими или запалими; болнични и други клинични отпадъци от хуманното и ветеринарното здравеопазване и/или свързана с тях изследователска дейност, които с Наредба №2 за класификация на отпадъците са класифицирани като инфекциозни; излезли от употреба гуми, с изключение на велосипедни гуми и гуми с външен диаметър над 1400 мм, в т.ч. цели гуми - без тези, които се влагат като материал в строителството на депа; нарязани гуми; отпадъци, които не удовлетворяват критериите за приемане на отпадъци на депа, съгласно приложение № 1 на Наредба № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

Отпадъците се приемат на депото след предварително уточнен график, въз основа на сключен договор между оператора, Община Карлово и притежателя на отпадъците. При сключване на договора или най-късно до първата доставка на отпадъците, притежателите са длъжни да предоставят на оператора документ, утвърден от контролните органи за основно охарактеризиране на отпадъците в съответствие с т.1.1., Раздел 1, Част I на Приложение № 1 от Наредба № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Необходимо е и представяне на Работен лист за класификация на отпадъците, утвърден от Регионалната инспекция по околна среда и води Пловдив. При изрядност на всички документи, отпадъците се приемат на депото, като на място се прави оглед и сравнение на отпадъците с описанието в документацията, след което се измерва тяхното тегло на електронна везна и данните се записват в отчетна книга оформена по реда на Наредба №2 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичните регистри.

Със въвеждането на системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки се наблюдава тенденция към намаляване на количествата депонирани отпадъци на регионалното депо.

На 26.04.2021 г. общото събрание на РСУО взема решение за използване на част от натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 от ЗУО за изготвяне на проект за усвояване на пространството между първа и трета клетка на регионалното депо.

- Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци

В периода 2016-2020 г. общината не е започнала да прилага изискванията и да работи за изпълнение на целите, свързани с управление на биоразградими отпадъци, като по отношение на тези потоци отпадъци е препоръчително да се предприемат мерки на ниво РСУО.

Съгласно разработения през 2018 г. „Анализ на необходимостта от изграждане на допълнителна инфраструктура и анализ за ефективност на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктура за управление на отпадъците в регионално сдружение Карлово“ и разгледаните варианти за централизиран или децентрализиран подход, предвид готовността за изграждане на допълнителна инфраструктура, както и необходимите минимални количества, е необходимо да бъде приложен варианта „децентрализиран подход“, при който се предвижда изграждане на инфраструктура за управление на отпадъците, на територията на общините Карлово, Хисаря и Калояново.

Подходът "децентрализирано компостиране на разделно събрани биоотпадъци" се характеризира с достигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците за всяко РСУО според чл. 8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци. Общините от РСУО Карлово са наясно, че количествата биоотпадъци, третирани чрез домашно компостиране, за което също са предвидени инвестиции, съгласно ПУО, не се считат за оползотворени биоотпадъци, а се третират като предотвратени отпадъци по смисъла на ЗУО.

Целите, свързани с компостиране/ анаеробно разграждане, се постигат чрез изграждането на няколко инсталации в РСУО. Към 05.2022 г. са изградени и предстои пускане в експлоатация на инсталациите на община Карлово и община Хисаря.

- Инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

Инсталацията, на която се третират отпадъците на Община Сопот се намира в Непосредствена близост до регионалното депо. Същата се предоставя на договорни отношения за експлоатация. През 2016 г. са сключени договори между община Карлово и останалите общини от РСУО за сепариране на смесени отпадъци от съществуващата инсталация.

Пристигналите на площадката за предварително третиране на отпадъци автомобили със смесени битови отпадъци се измерват на автокантар, разположен на входа на площадката, след което се разтоварват в отсек за постъпващи отпадъци. След това се извършва първоначална инспекция, като се отделят едрогабаритни и други неподлежащи на рециклиране отпадъци, които се събират в контейнери и се извозват на депото за обезвреждане. Технологичният процес се основава на принципа на позитивното отсортиране - от общият поток да се отнемат само оползотворимите суровини - фолия, хартия, пластмаси, метали.

Инсталацията се състои от няколко сектора – входящ сектор, сепариране, бункерно пространство и балиране. Входящият сектор е отделен от площадката за постъпващи отпадъци с цел предпазване на съоръженията от замърсяване и повреждане и се състои от транспортъри. Отпадъците се зареждат в бункер посредством кошов товарач и върху транспортъра се извършва втора инспекция.

Отпадъците се извеждат с наклонен транспортър и се прехвърлят върху хоризонтален лентов транспортър за сепариране, който влиза в кабината за сепариране. Тя е затворено помещение, с естествено и изкуствено осветление и климатизация. В нея се извършва основната дейност по сепарирането на отпадъка - от двете страни на преминаващия транспортър са обособени работни места за ръчно отделяне и разделяне по видове на оползотворимите отпадъци: минимум пластмаси, хартия, PET бутилки, метали, RDF /калорични отпадъци за изгаряне с оползотворяване на енергията/.

След това суровините се отвеждат до хидравлична преса за балиране, която оформя бали, като връзването им става автоматично. Балите излизат от пресата в пространството на депото за бали, където се подреждат посредством газокар. От там се изнасят и складираат в склад за бали, от където се извозват към крайни предприятия за оползотворяване при натрупването на достатъчно количество.

Остатъците от неоползотворими отпадъци се събират в контейнер, в който след напълването му се извозват до регионалното депо за крайно обезвреждане.

Съгласно условията на договора, Изпълнителят следва да отсортира и да предаде за оползотворяване минимум 10% отпадъци спрямо входа от общото тегловно количество твърд битов неопасен отпадък, за съответния период, доставен от община Сопот.

Видовете суровини от отсортирания отпадък са хартия, пластмаса, фолия и други видове полимерни материали, метали и др. подобни.

Задължение на избрания изпълнител е цялостно организиране по експлоатацията и поддръжката на инсталацията, включително осигуряване на работници и поддържаща техника. Организацията и разходите за транспортиране на отпадъците до сепариращата инсталация и за транспортиране и предаване за обезвреждане на останалите след сепариране отпадъци са за сметка на Възложителя.

Препоръчително е надграждане на съоръжението с цел повишаване на неговата ефективност. За съжаление, при разработване на Националната програма за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г. РСУО Карлово не е включена в списъка от Приложение 7 за изграждане на инсталации за предварително третиране, предвид съществуващата инсталация. През новия програмен период Европейската комисия не насърчава по-нататъшното финансиране на такива инсталации, тъй като фокусът е най-вече върху изграждане и усъвършенстване на системите за разделно събиране на отпадъци при източника на тяхното образуване.

- Пунктове за изкупуване на битови отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло;

- Площадки/места за предаване на ИУЕЕО, излезли от употреба гуми, негодни за употреба акумулатори, отработени масла, включени в системата на организации за оползотворяване на МРО или индивидуално изпълняващи цели за МРО;

- Инфраструктура за разделно събиране на опасни отпадъци от бита

В разглеждания период функционира основно площадка с местонахождение: гр. Сопот, обл. Пловдив, общ. Сопот, местност "Малкия друм", ПИ № 68080.131.046, ПИ № 68080.131.47, ПИ № 68080.131.48 по КК на гр. Сопот, обща площ: 3347 кв. м., за предаване вкл. на отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло (без опаковки), ИУЕЕО, батерии и акумулатори, масла и нефтопродукти, негодни за употреба гуми, ИУМПС (склучен договор с „Белезирев“, ЕИК: 115783655, разрешително за транспортиране на други МРО № 09-РД-00000287-01/17.12.2013 г.)

Общината е определила технически изисквания към пунктовете и поддържа публичен регистър за тези пунктове, съгласно разпоредбите на ЗУО.

Осугирени са контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, вкл. хартия и картон, метал, пластмаса стъкло. Към 31.12.2021 г. системата за разделно събиране на отпадъци е изградена със стълопластмасови и пластмасови сини, жълти и зелени контейнери тип „Иглу“ с общ обем на разположените контейнери в точка от 4 500 литра, както следва:

- сини контейнери тип „Иглу“ с обем 1 500 л;
- жълти контейнери тип „Иглу“ с обем 1 500 л;
- зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1 500 л.

Съгласно чл. 24 от Наредбата за опаковки и отпадъци от опаковки (НООО), на всеки 350 жители в Община Сопот по настоящ адрес се осигурява една трицветна точка, с

минимален обем на разположените контейнери от 3 300 л, като за посочените населени места се предвиждат 27 точки по 4 500 литра или общо 80 контейнера. Покритието на населението от една трицветна „точка“ ще се променя с всяко изменение на условията за изграждане на системи за разделно събиране, съгласувани на национално ниво с МОСВ, Разпределението на контейнерите по населени места към 31.12.2021 г. е следното:

- гр. Сопот — 23 сини, 24 жълти и 24 зелени контейнера;
- с. Анево — 3 сини, 3 жълти и 3 зелени контейнера.

Общият обем на разположените съдове възлиза на 120 000 литра, което е в съответствие с минималните критерии по чл. 23 и при спазване изискванията по чл. 24 на НООО.¹³

Не са осигурени контейнери за разделно събиране на други битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса стъкло.

- Съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци

В населените места на общината не е предоставяна на домакинствата такава инфраструктура. Не са правени проучвания и общината все още няма яснота по какъв начин ще се справи с постигане на целите за биоотпадъците и биоразградимите битови отпадъци и трябва да се предприемат мерки за извършване на съответните проучвания.

- Инфраструктура за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

В рамките на разглеждания период община Сопот е обезпечена с необходимите съдове за събиране и извозване на битовите отпадъци от населените места, както следва:

- гр. Сопот: 757 контейнера тип „Мева“ (метални контейнери с обем 110 л.); 245 контейнера тип „Бобър“; 4 контейнера тип „Лодка“;
- с. Анево: 114 контейнера тип „Мева“; 20 контейнера тип „Бобър“; 2 контейнера тип „Лодка“.

Общината извършва самостоятелно услугите по събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци и съдовете за събиране и извозване на смесените битови отпадъци са общинска собственост. Капацитетът и състоянието на съдовете за събиране и извозване на смесените битови отпадъци отговарят на нуждите на общината, като се вземе предвид информацията за образуваните смесени битови отпадъци.

¹³ Програма за развиване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на община Сопот за 2022 - 2024 г.

- Съдове и транспортни средства за събиране на отпадъци от сгурия и пепел

Образуването на този вид отпадък през зимния сезон допринася за образуването и депонирането на битови отпадъци. Морфологичният анализ на отпадъците, извършен на национално ниво, вкл. за всички общини, показва необходимост от анализ на този вид инфраструктура.

- Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на отпадъци от текстил и обувки

Въпреки че изискването за разделно събиране на отпадъците от текстил и обувки все още не е влязло в сила, в разглеждания период община Сопот планира въвеждане на такива система. Към 05.2022 г. има сключен договор за събиране и оползотворяване на текстилни отпадъци между общината и организация за оползотворяване на този поток отпадъци.

- Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на зелени и хранителни биоотпадъци

Все още не са осигурени контейнери и транспортни средства за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци. Общината следва да предприеме необходимите действия за обезпечаване на такава инфраструктура, която е добре да обхване и хранителните отпадъци, за които се очаква определяне на цели за държавите-членки на ЕС.

1.8.2. Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

Към момента РСУО не разполага с инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване. В района няма действащи депа и инсталации за третиране на строителни отпадъци.

Липсва инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци. Изграждането на такава не е задължително, но би подпомогнало изпълнението на изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане на все повече рециклирани материали в строителството на сгради, пътища и т.н. Община Карлово има изготвен проект за изграждане на площадка за третирането на тези отпадъци, но не може да я реализира поради необходимостта от големи финансови средства. Разчита се на привличането на частни инвеститори, които да я изградят и експлоатират.

1.8.3. Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ

Обработката на утайките на ПСОВ - Сопот включва аеробно стабилизиране, обезводняване, обеззаразяване и временно съхранение на обезводнени утайки на бетонова площадка с дренажен канал с площ 660м². На процеса на компостиране и вермикомпостиране се подлага цялото генерирано количество утайки с код 19 08 05, което е в размер около 300 т. годишно. На края на процеса се получава около 150 т. хумусен продукт, за година покриващ изискванията за „компост“/ “органичен почвен подобрител“ съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., обн. ДВ. бр.11 от 31.01.2017 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 2 от 08.01.2021 г.

1.8.4. Други инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци

На територията на общината са констатирани сериозни проблеми с производствени или други отпадъци по смисъла на ЗУО, които представляват сериозен проблем за общината.

1.8.5. Основни изводи и препоръки

Общината е изградила ефективна система за организирано сметосъбиране във всичките си населени места, чрез разполагане на контейнери. Съдовете се подменят и допълват ежегодно. Осигурена е специализирана техника за обслужването им, което се извършва от общината.

Общината ползва регионално депо за депониране на отпадъците си. Депонирането е последен процес в наложената в ЗУО йерархия при управлението на отпадъците, която се спазва. Община Сопот ползва изградената инсталация за сепариране на отпадъци, собственост на община Карлово. Инсталацията има нужда от надграждане, а сортирането на смесено събран битов отпадък не е ефективно решение за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване, заложи в ЗУО. Регионалната система не разполага с инфраструктура за третиране на различни видове отпадъци, освен сепариране, като организацията на дейността се осъществява чрез сключване на договори с фирми и организации по оползотворяване за предаване на различните отпадъци, които могат да бъдат оползотворени и/или рециклирани.

Изградена е система за разделно събиране на отпадъците от опаковки (хартия, пластмаса, стъкло и метал). В града има една основна площадка за предаване на масово разпространени отпадъци от хартия и картон, метал пластмаса и стъкло, както и други масово разпространени и опасни отпадъци. Необходимо е общината да изисква информацията относно количествата на събираните отпадъци.

В общината липсва инфраструктура за третиране на биоразградими отпадъци и към 05.2022 г. не са предприети мерки за осигуряване на такава. През 2018 г. РСУО Карлово приема „децентрализиран“ подход към изпълнение на целите за ограничаване количествата на депонираните биоразградими отпадъци. Предвид възприетия подход, е необходимо община Сопот да предприеме мерки за анализиране на този поток отпадъци на нейната територия и да избере ефективно решение за оползотворяването им. Необходимо е осигуряване на инфраструктура за разделно събиране на растителни и биоразградими отпадъци (специализирани автомобили за събирането и извозването им, контейнери за събиране и съхранение), както и изграждане на съответните съоръжения. Възможно е да се анализира опита от прилагане на децентрализиран подход в други общини в Р България, напр. община Севлиево (проект по ОПОС 2014-2020 г. BG16M1OP002-2.007-0001-C02 „Прилагане на децентрализиран модел за управление на био-отпадъците в общините Севлиево, Дряново и Сухиндол, включително изграждане на необходимата техническа инфраструктура – система за разделно събиране и съоръжение за рециклиране на събраните био-отпадъци“).

Предвид очакваното определяне на цели за оползотворяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци при анализиране на най-ефективното решение за оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

В Общината няма разработени и въведени в действие проекти за домашно/ фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци. Препоръчително е общината да подпомогне организирането на такива схеми, като следва да се има предвид че количествата събрани от тях се считат за отпадъци, чието образуване е предотвратено, а

не за оползотворени биоразградими отпадъци. Предвид очакваното определяне на цели за предотвратяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци в такива схеми.

Липсва инфраструктура за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци. Изграждането на такава не е задължително, но би подпомогнало изпълнението на изискванията за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, както и изискванията за влагане на все повече рециклирани материали в строителството на сгради, пътища и т.н. Община Карлово има изготвен проект за изграждане на площадка за третирането на тези отпадъци, но не може да я реализира поради необходимостта от големи финансови средства. Разчита се на привличането на частни инвеститори.

Заключението е, че осигурената инфраструктура не е напълно достатъчна за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти. Необходима е допълнителна инфраструктура за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, основно биоразградими отпадъци.

1.9. АНАЛИЗ НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ И СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

В рамките на разглеждания период 2016-2020 г. основната установена практика по предотвратяване образуването на битови отпадъци на територията на община Сопот е повишаване на осведомеността на гражданите и фирмите относно йерархията за управление на отпадъците. В програмата за предходния период не са определени целеви средства за провеждане на мащабна целенасочена и дългосрочна кампания, така че общината е извършавала по-скоро отделни информационни събития и инициативи.

Извършеният преглед на нормативните актове и изпълнените проекти на местно ниво показва, че общината не е планирала и прилагала нарочни административни мерки за стимулиране на физическите и юридическите лица да прилагат предотвратяване на отпадъците.

1.9.1 Приложени мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

Мерките и проектите по предотвратяване на отпадъците са сравнително нови за общините в Р България. В предходната програма за управление на отпадъците общината е отделила внимание на темата. Първата цел на тази програма е „Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване“. Релевантните мерки в „Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци“ са свързани основно с информиране на гражданите и бизнеса на територията на общината (чрез информационни кампании, вкл. уебстраницата на общината). Трудно е да се отчете изпълнението, тъй като голяма част от мерките са най-общо формулирани (пожелателни) и за тях не са определени целеви бюджет и възможни източници на финансиране. Обективният индикатор за постигането на целта е отчетената норма на натрупване на битови отпадъци на жител на година, чийто стойности са приемливи в сравнение със средното за Р България и ЕС.

1.9.2. Основни изводи и препоръки

Предотвратяването на образуването на битовите отпадъци има най-висок приоритет в йерархията за управление на отпадъците съгласно действащото законодателство на ЕС и Р България. В разглеждания период приложените в общината мерки за предотвратяване на отпадъците са по-скоро ограничени. Необходимо е община Сопот да възприеме цялостен и ситематичен подход към предотвратяване на отпадъците, вкл. прилагане на икономически инструменти и стимули, които са разгледани подробно в следващия раздел от програмата.

1.10. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ

1.10.1 Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците

В съответствие с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в Община Сопот, през разглеждания период 2016-2020 г. таксите за битови отпадъци за сметосъбиране и сметоизвозване и обезвреждане на битови отпадъци в депо или други съоръжения са определени пропорционално върху основа - данъчната оценка на имотите, определена по реда на чл.20 и чл.21 от ЗМДТ и/или върху по голямата от двете величини: отчетна стойност и данъчна оценка на имота.

Анализ на приходите от такса битови отпадъци

Разгледани са следните показатели:

- Приходи от такса битови отпадъци – общо приходи, на жител и на тон образувани битови отпадъци, сравнение по тези показатели със средното за страната и с други сходни общини (по данни анализите в НПУО 2021-2028г.); поносимост на такса битови отпадъци за населението (като се имат предвид данните от анализите в НПУО 2021-2028г.);

- Динамика и относителен дял на приходите от такса битови отпадъци в общите приходи от такси на общината и в общите бюджетни приходи на общината; сравнение със средното за страната ниво по тези показатели, посочено в анализите в НПУО 2021-2028г;

Няма информация относно структурата на приходите от такса битови отпадъци – от физически и юридически лица, тенденциите и сравнение със средното за страната или с други общини от съответната категория (големи, средни, малки по данни от анализите в НПУО 2021-2028г.). Поради това не е изследвана таксата за количествата отпадъци, образувани от домакинствата и от юридическите лица, вкл. сравнения със средното за страната и по групи общини (от анализите в НПУО 2021-2028г.).

Анализът по описаните по-горе приходните показатели показва сравнително по-ниски нива в община Сопот спрямо средните за Р България, както и спрямо сходни общини (с население под 10000 души). Същевременно, прави впечатление, че приходите от такса битови отпадъци в община Сопот представляват по-голям дял от общите приходи от такси, както от общите общински приходи (отново в сравнение със средното за Р България и сходни общини в страната).

Таблица №.17: Приходни показатели, свързани с такса битови отпадъци

ОБЩО ПРИХОДИ ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ЛВ.					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	428570	361077	675279	648968	646777
Р България (1)	55301100 0	56180200 0	542941000	612900000	63679400 0
ПРИХОДИ ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ЖИТЕЛ, ЛВ.					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	46.07	46.36	46.58	46.70	47.11
Р България (1)	77.87	79.69	77.56	88.17	92.07
Общини под 1000 души (2)	48.23	52.42	56.56		
ПРИХОДИ ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ НА ТОН ОБРАЗОВАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ, ЛВ.					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	117.42	90.43	133.22	136.62	148.34
Р България (1)	191.95	182.40	189.71	215.96	225.33
Общини под 1000 души (2)	166.51	176.54	200.00		
ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ТБО В ОБЩИТЕ ПРИХОДИ ОТ ТАКСИ, %					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	63.32%	47.68%	89.37%	84.66%	87.41%
ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ПРИХОДИТЕ ОТ ТБО В ОБЩИТЕ ПРИХОДИ НА ОБЩИНАТА, %					
	2016	2017	2018	2019	2020
Община Сопот	22.04%	20.30%	18.03%	16.78%	28.94%
Р България (1)	9.50%	8.90%	8.10%		

(1) данни от НСИ

(<https://nsi.bg/bg/content/2564/%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BE%D1%82%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D1%8A%D1%86%D0%B8-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%BE%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0>)

(2) Данни от НПУО

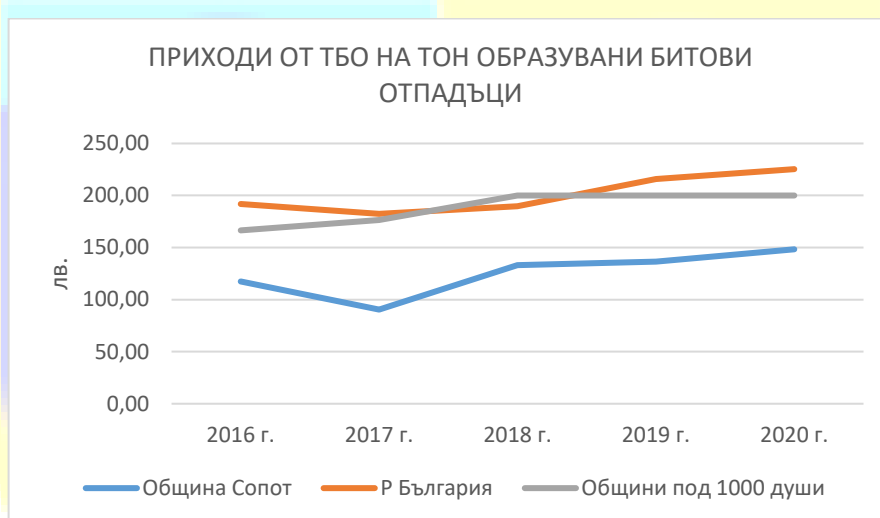
(<https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/%D0%A3%D0%9E%D0%9E%D0%9F/%D0%9D%D0%9F%D0%A3%D0%9E-2021-2028/1.10.%20Ikonicheski%20instrumenti%2008%2006%202021.pdf>)

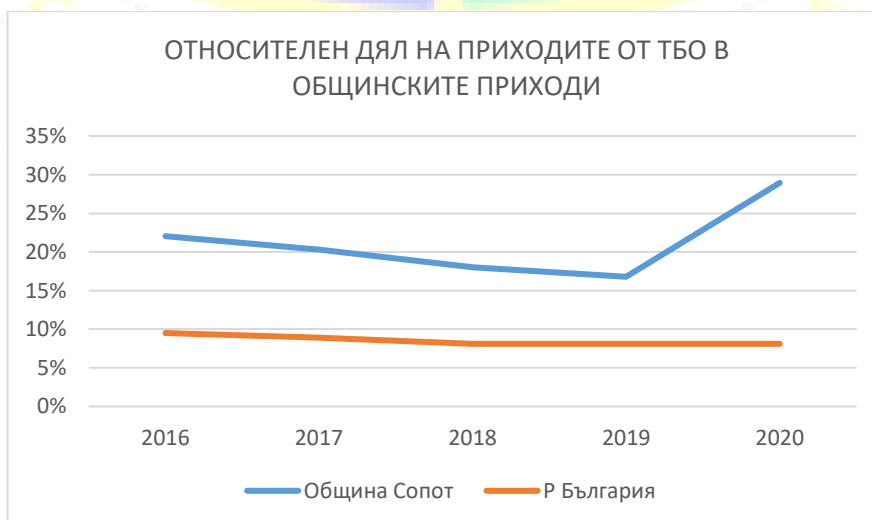
Графика № 5: Приходи от такса битови отпадъци на жител

Графика № 6: Приходи от такса битови отпадъци на тон образувани отпадъци

Графика № 7: Относителен дял на приходите от ТБО от общинските приходи

Поносимост на такса битови отпадъци

При определянето на нивото на таксата за населението е спазено изискването за таван на поносимост. Съгласно указанията в НПУО 2021-2028 г., таванът на поносимост за разходите за управление на отпадъците (това са разходите на общините без тези за поддържане на чистота на обществени площи) се определя като 1,5% от средногодишните доходи на най-нискодоходните групи от населението (1-3 децилна група). Предвид липсата на данни относно доходите на общинско ниво (НСИ не поддържа и не предоставя такава информация) и от друга страна наличните данни относно възрастовата структура и заетостта в общината, са използвани данни относно средния доход на областно ниво. В следващата таблица е представено изчисляването на тавана на поносимост за община Сопот.

Таблица №.18: Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО и общи разходи за управление на отпадъците

ПОНОСИМОСТ НА РАЗХОДИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Приходи от ТБО, лв.	428570.00	361077.00	675279.00	648968.00	646777.00
Финансиране на разходи за управление на отпадъците (без разходи за чистота), лв.	274039.00	365076.00	441477.00	390322.00	665564.00
Население, бр.	9302.00	9245.00	9201.00	9178.00	9098.00
Финансиране на управлението на отпадъците/1 жител, лв.	29.46	39.49	47.98	42.53	73.15
Годишен доход на 1 домакинство - средно за областта, лв. (1)	10536.00	12388.00	13971.00	14255.00	14067.00
Годишен доход на 1 лице от домакинство - средно за областта, лв.	4349.00	5063.00	6122.00	6782.00	6881.00
Праг на поносимост на населението за разходи за управление на отпадъците (лв.) - 1,5% от дохода	65.24	75.95	91.83	101.73	103.22
Разлика до тавана на поносимост, лв.	35.77	36.46	43.85	59.20	30.06
Средства, които населението може да осигури до достигане на тавана на поносимост, лв.	332776.97	337035.53	403450.83	543355.94	273486.07

(1) По данни от НСИ на областно ниво

Анализът на данните показва, че заплащаната от населението такса за битови отпадъци е под определения таван на поносимост (1.5% от средногодишните доходи на 1 лице). Предвид липсата на данни относно доходите на общинско ниво и предвид високите нива на заетост в община Сопот, като база не е използван дохода на най-нискодоходните групи от населението, а средния доход за област Пловдив). В този смисъл е важно да се направи анализ на доходите на общинско ниво и съответно на възможностите за увеличаване на такса битови отпадъци и/или оптимизирането на разходите за управление на отпадъците (по-конкретно разходите без тези за поддържане на чистота на обществени площи).

Получените резултати са съпоставими с резултатите от анализа на национално ниво в НПУО 2021-2028 г., а именно, че средствата от такса за битови отпадъци, които населението плаща за управлението на отпадъци, са по-ниски от тавана на поносимост. Разликата между понастоящем заплащаните средства на 1 жител и тавана на поносимост са 20.40 лв./ 1 жител.

Следва да се отбележи, че социалната поносимост е изчислена въз основа на данни за доходите на домакинствата и бр. домакинства за област Пловдив. Необходимо е тези изчисления да се прецизират, като се използват актуални данни на общинско ниво.

Анализ на разходите за управление на битовите отпадъци

Обезпеченията по чл.60 и отчисленията по чл.64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет. Размерът на отчисленията по чл.64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент¹⁴.

Разгледани са следните показатели:

- разходвани суми за обезпеченията и отчисленията съответно по чл.60 и чл.64 от ЗУО; сравнение със средното за страната изпълнение на дължимите суми по обезпеченията и отчисленията в % (спрямо данните от НПУО 2021-2028г за средното за страната и по групи общини);
- общо изразходвани суми по години на анализирания период от приходите от ТБО и от обезпеченията и отчисленията по ЗУО.

---

¹⁴ НПУО

Таблица №.19: Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО и общи разходи за управление на отпадъците

ОТЧИСЛЕНИЯ ПО ЧЛ. 60 И ЧЛ. 64 ОТ ЗУО И ОБЩИ РАЗХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ЛВ.					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО	няма данни	няма данни	152777	100844	249533
ОБЩО РАЗХОДИ	428777	534942	694968	522715	833208
ОБЩО ПРИХОДИ – ОБЩО РАЗХОДИ (ВКЛ. ОТЧИСЛЕНИЯ)	-207	-173865	-19689	126253	-186431

Следва да се отбележи тенденцията към увеличаване на разходите по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО за 2020 г. Това се дължи на повишаване на ставките и въвеждане на по-строги правила през 2017 г. (Наредба No 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци, издадена от министъра на околната среда и водите (Обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.).

1.10.2 Основни изводи и препоръки

В резултат на анализа на приходите и разходите свързани с управление на отпадъците в периода 2016-2020 г. може да се заключи, че общината все още не успява да приложи успешно принципа „Замърсителят плаща“. Следва да се анализират причините за пониската събираемост, особено в определени години, както и да се преосмисли начина на формиране на такса битови отпадъци.

Анализът на данните показва, че заплащаната от населението такса за битови отпадъци е под определения таван на поносимост (1.5% от средногодишните доходи на 1 лице). Предвид липсата на данни относно доходите на общинско ниво и предвид високите нива на заетост в община Сопот, като база не е използван дохода на най-нискодоходните групи от населението, а средния доход за област Пловдив). В този смисъл е важно да се направи анализ на доходите на общинско ниво и съответно на възможностите за увеличаване на такса битови отпадъци и/или оптимизирането на разходите за управление на отпадъците (по-конкретно разходите без тези за поддържане на чистота на обществени площи).

Общината следва да положи усилия за прилагане на икономически принципи при управлението на битовите отпадъци. Препоръчва се извършване на документален анализ и експериментално прилагане в малък мащаб, с цел определяне на най-справедлив и подходящ за общината модел за формиране на таксите. Основните параметри на избрания модел следва да залегнат в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите в община Сопот.

1.11. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ПОТОЦИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

1.11.1 Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците

В този раздел са анализирани:

- Разходите за управление на отпадъците в абсолютна сума и на 1 жител, на тон отпадъци, тенденции; разходи за управление на отпадъците по категории разходи съгласно план - сметката за дейностите по чл. 66 от ЗМДТ и предвид отчетите за изпълнението на тази план - сметката – за всяка година на анализирания период и общо за периода;

- Приходи от такса битови отпадъци; размер на обезпеченията и отчисленията по чл.60 и чл.64 от ЗУО; поносимост на таксата битови отпадъци.

В чл. 66 от ЗМДТ са определени следните категории разходи:

1. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците - за услугата по чл. 62, т. 1;

2. третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци - за услугата по чл. 62, т. 2;

3. поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване - за услугата по чл. 62, т. 3.

От данните, представени в Таблица № 20 по-долу е видно, че в разглеждания период община Сопот не покрива напълно разходите за предоставяне на услугите, свързани с битовите отпадъци с постъпилите приходи от таксата. В план-сметката за всяка година се залагат средства за дофинансиране от общинските приходи. Общината следва да анализира детайлно възможностите за оптимизиране на разходите по чл. 66 от ЗМДТ.

Таблица № 20: Разходи за управление на отпадъците по категории, община Сопот

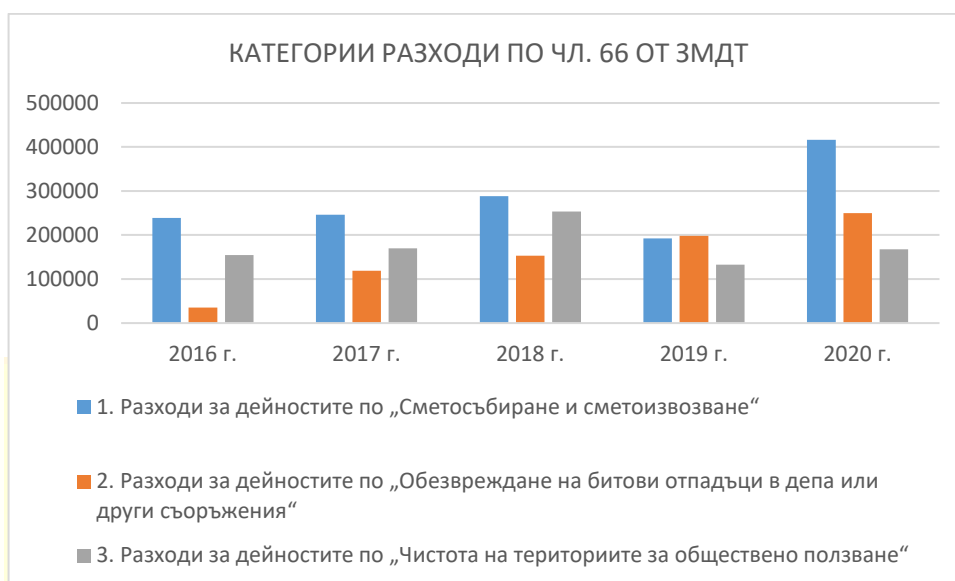
РАЗХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ПО КАТЕГОРИИ РАЗХОДИ ПО ЧЛ. 66 ОТ ЗМДТ, ЛВ.					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1. Разходи за дейностите по „Сметосъбиране и сметоизвозване“	238739	245914	288700	192037	416031
2. Разходи за дейностите по „Обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения“, вкл. отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО	35300	119162	152777	198285	249533
3. Разходи за дейностите по „Чистота на териториите за обществено ползване“	154738	169866	253491	132393	167644
ОБЩО РАЗХОДИ	428777	534942	694968	522715	833208
ПРИХОДИ - РАЗХОДИ	-207	-173865	-19689	126253	-186431

Таблица №.21: Дял на категориите разходи в общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ

ДЯЛ НА КАТЕГОРИИТЕ РАЗХОДИ В ОБЩИТЕ РАЗХОДИ ПО ЧЛ. 66 ОТ ЗМДТ, %					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1. Разходи за дейностите по „Сметосъбиране и сметоизвозване“	55.68%	45.97%	41.54%	36.74%	49.93%
2. Разходи за дейностите по „Обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения“	8.23%	22.28%	21.98%	37.93%	29.95%
3. Разходи за дейностите по „Чистота на териториите за обществено ползване“	36.09%	31.75%	36.48%	25.33%	20.12%

Графика № 8: Категории разходи по чл. 66 от ЗМДТ

В рамките на анализирания период 2016-2020 г. общите разходи на общината във връзка с управление на битовите отпадъци са динамични, като цяло с тенденция към увеличаване. Извършеният анализ по категории разходи показва следното:

Разходите за сметосъбиране и сметоизвозване са с най-голям дял и като цяло тенденция към повишаване. През 2020 г. те достигат почти половината от общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ);

Следват разходите за обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения с ясно изразена възходяща тенденция, което се обяснява с увеличените количества отпадъци, както и увеличените ставки за депониране). През 2020 г. тази категория разходи възлиза на близо 30% от общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ);

Разходите за чистота на териториите за обществено ползване имат най-малък дял. През 2020 г. те са близо 30% от общите разходи по чл. 66 от ЗМДТ). Динамиката на тази категория разходи в разглеждания период не позволява да се определи тенденция.

Таблица № 22: Други разходни показатели

ДРУГИ РАЗХОДНИ ПОКАЗАТЕЛИ					
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Разходи за управление на отпадъците, лв./ жител	25.67	26.60	31.38	20.92	45.73
Разходи за управление на отпадъците на 1 тон образувани отпадъци, лв./ т.	117.47	133.97	137.10	110.05	191.10

1.11.2 Основни изводи и препоръки

Общината предоставя по-голямата част от услугите, свързани с битовите отпадъци, съгласно изискванията на нормативната уредба. Основната препоръка е да се организира допълнителна услуга за разделно събиране на потока биоразградими отпадъци. Предвид очакваното определяне на цели за оползотворяване на хранителните отпадъци за държавите-членки на ЕС, общината следва да анализира възможностите за включване на този поток отпадъци при анализиране на най-ефективното решение за оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

В разглеждания период община Сопот не покрива напълно разходите за предоставяне на услугите, свързани с битовите отпадъци с постъпилите приходи от таксата. В този смисъл, общината все още не успява да приложи успешно принципа „Замърсителят плаща“. Следва да се анализират задълбочено причините за по-ниската събираемост, особено в определени години, както и да се преосмисли начина на формиране на такса битови отпадъци.

Към момента единственият източник на финансиране на управлението на битовите отпадъци са приходите от такса битови отпадъци и други средства от общинският бюджет.

През текущия програмен период има възможности за ползване на средства от ПУДООС, ПОС 2021-2027 г., както и централно финансираната програма на ЕК за опазване на околната среда (Програма LIFE) и други публични източници на финансиране – за проекти за управление на отпадъците.

